

IJSWEGENCENTRALE
SNEEK - WYMBRITSERADEEL - IJLST

Verzonden door

KNIPSSEL krante

9e Alve marre tocht

18 febrewaris fan it jier 1985

Soe it hast kinne?

IJSWEGENCENTRALE

Sneek, Wymbritseradeel, IJlst

Sneek - Key 14 km.

Sloten 25 "

Gjaastmeer 50 "

Staveren 72 "

Hindeloopen 85 "

Oudegaw 100 "

Bolsward 117 "

Sneek 130 "

Ins op Joh. Fries kanaal
bij Staveren ± 12 km.

VOORL. ONTWERP-ROUTE ELFMEERENTOCHT 1985

VERTROUWELIJK !!

Wijnga
1/1-85.

ROUTEKAART 9^e ELFMERENTOCHT

2

26 JANUARI 1985 (TOERTOCHT)

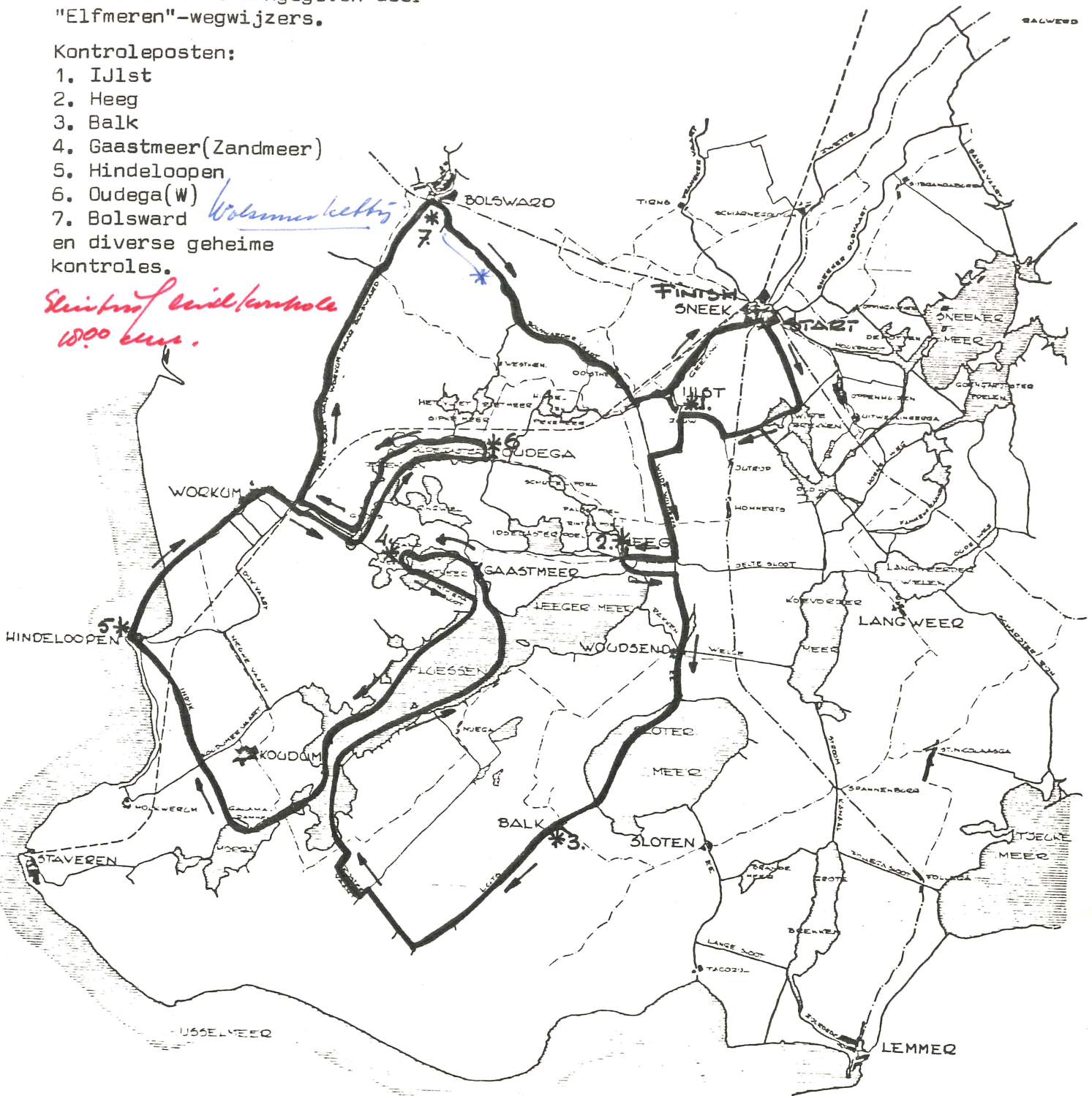
sa kin't ek.

Start te Sneek vanuit
De route wordt aangegeven door
"Elfmeren"-wegwijzers.

Kontroleposten:

1. IJlst
 2. Heeg
 3. Balk
 4. Gaastmeer(Zandmeer)
 5. Hindeloopen
 6. Oudega(W) *Wolsamer keltig*
 7. Bolsward
- en diverse geheime
kontroles.

*Sleutelpunt eind/kontrole
1000 km.*

Route:

Sneek(start), Woudvaart, Witte en Zwarte Brekken, Jutrijper vaart, IJlst(1), Weinsloot, Wijde Wijmerts, Heeger Var, Heeg(2), Heegermeer, Johan Frisokanaal, Nauwe Wijmerts, Woudsend, Ee, Slotermeeer, Balk(3), De Luts, Spookhoekstervaart, Rijstervaart, Fluessen, Gaastmeer, Grote Gaastmeer, Zandmeer(4), Inthiemasloot, Fluessen, Galamadammen, Morra, Jan Broerskanaal, Indijk, Hindeloopen(5), IJsselmeer, Workum, Lange Vliet, Vlakke Brekken, Oudegaster Brekken, Oudega W.(6), Lange Vliet, Workumer Trekvaart, Bolsward(7), *Wols. keltig*, Bolswarder vaart, Oosthem, Oosthemmermeer, Nijeziyl, Wijddraai, IJlst, Geeuw, Sneek(finish). *(7)*

Totale lengte van de tocht: 115 km.

N.B.: Tochtcontroleurs zijn herkenbaar aan witte armband met i.j.w.c.-insigne.

E.H.B.O.-posten zijn aanwezig bij alle controleposten.

Het telefoonnr. van de Centrale Post (Sneek) is 05150 -

L.C. 1/11 '85 Dit weekeinde worden toertochten mogelijk

3.

LEEUWARDEN - Veel toertochten op de schaats in Friesland zijn door de slechte kwaliteit van het ijs afgelast. De Zuidwesthoektocht van Makkum naar Koudum en de Deelentocht zullen niet doorgaan. De Ronde van Koudum zal wel doorgaan. Woensdag moest deze rit worden afgelast, omdat veel vaarten in het oorspronkelijke traject dichtgestoven waren met sneeuw.

De Ronde van Koudum zal nu volgens een alternatieve route gereden worden. Het nieuwe traject, dat vandaag en morgen geschaatst kan worden, is korter dan de oorspronkelijke route. In totaal zal de rit twaalf kilometer lang zijn en van Koudum over de Morra naar Warns gaan. De organisatoren noemen het ijs „skitterend”. Vermoedelijk gaat vandaag ook de Blokzijler Merentocht van start. Ook deze tocht is eerder door sneeuwval en onbetrouwbaar ijs afgelast. Om negen uur vanmorgen was nog niet zeker of de tocht door zou gaan, omdat de baaninspectie toen nog niet voltooid was. De belangstelling voor de rit is overigens enorm, zo zei men in Blokzijl. Vanmorgen om zeven uur stond de telefoon al roodgloeiend.

Vandaag zal verder geprobeerd worden op het Heegermeer een baan voor de schaatsers te maken. Het ijs is er elf centimeter dik, sterk genoeg om de rijders te kunnen dragen. Op dit meer behoort een flinke toertocht dit weekeinde tot de mogelijkheden. De Elfmerentocht, behoort, evenals de Elfstedentocht, op dit moment nog niet tot de mogelijkheden. Betrouwbaarheid en kwaliteit van het ijs in vooral de verbindende vaarten en kanalen voldoen daarvoor nog niet aan de eisen van de ijswegencentrales.

Elfstedentocht

Het bestuur van de vereniging De Friese Elf Steden heeft gisteren met de PTT afspraken gemaakt over de eventueel te houden Elfstedentocht. De organisatie zal op deze dag de beschikking krijgen over zeventig telefoonlijnen om de

verbindingen met de verschillende afdelingen en posten te kunnen onderhouden. De PTT zal op de Tweebaksmarkt in Leeuwarden een coördinatiecentrum voor alle verbindingen (telefoon, telex, televisie en radio) inrichten. In de sporthal van de Frieslandhal zal een perscentrum worden ingericht. De verzamelde pers krijgt hier de beschikking over ongeveer 75 telefoonlijnen. Verder zal in dit perscentrum een groot videoscherm en een aantal monitoren worden opgesteld, zodat de journalisten de tocht op scherm kunnen volgen. De verbindingen zullen door de PTT met straalzenders worden onderhouden. Overigens zal de Elfstedentocht bij aanhoudende vorst op zijn vroegst zaterdag over een week gehouden kunnen worden.

Duitse tv

Een Duitse televisieploeg wil dit weekend de ijspret in Friesland vastleggen. De provinciale VVV begeleidt de ploeg van het Zweites Deutsches Fernsehen zaterdag onder meer naar Hindeloopen, waar een grote schaatstoertocht gehouden wordt. Zondag zijn de filmers opnieuw in Hindeloopen om het belslydje in klederdracht te volgen. Ook op andere plaatsen zullen zo mogelijk opnamen worden gemaakt

wat is het weer

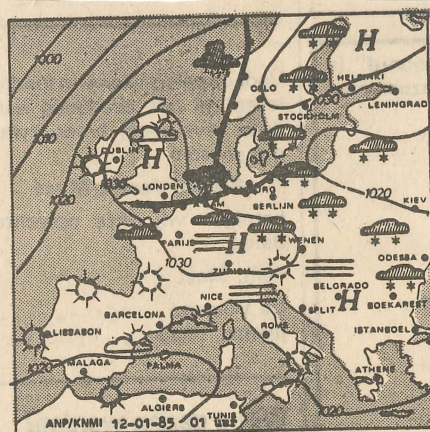
door hans de jong

Verwachting voor het Noorden, geldig tot zondagavond: bewolkt met nu en dan sneeuw, later droger met wat meer opklaringen. Zwakke tot matige, later vrij krachtige wind, draaiend van noordwest naar noord tot noordoost. Maximum-temperatuur van 0 graden aan zee (vandaag), tot -3 graden in het binnenland, komende nacht -2 tot -7 graden Celsius. Verdere vooruitzichten: matige tot strenge vorst.

Matige tot strenge vorst

De vooruitzichten wijzen onveranderd in de richting van winterse kou. In de komende nachten, in elk geval tot medio volgende week, is weer matige tot strenge vorst te verwachten. De situatie met minima van -8 tot -15 graden keert terug.

In gebieden in ons land, waar sinds gisteravond regen valt of het ijzelt (in sommige kustprovincies bij een tempe-

ratuurstijging tot +2 graden Celsius. Den Helder zelfs +4 graden) gaat het ook weer vriezen. Koning Winter laat zich niet door de eerste de beste Noorse storing in de luren leggen.

Door het tijdelijk binnendringen van „aangewarmde” Noordzeelucht is er wel wat consternatie ontstaan. De eerste (verbaasde) reacties over een plotselinge temperatuurstijging en regen, kwamen gisteravond uit Bolsward, Engelum en

PERS BERICHT

Voorlichting Gem

18 januari '85

Aan:

Betreft:

It giët eerst wer oer!

Elfmerentocht nog niet verantwoord

SNEEK - „Gezien de toestand van het ijs is het op dit moment onmogelijk noch verantwoord een tocht uit te schrijven”. Dit deelde vice-voorzitter Wigle de Vries in Sneek mee na afloop van de eerste routebespreking die de Elfmerentochtcommissie vanmorgen in hotel Bonnema hield. „Het is zelfs niet eens mogelijk een doorlopende route te maken, zo onbetrouwbaar ligt het ijs er plaatselijk bij”, zo zei hij. Wanneer wel definitief kan worden gezegd op welke dag de „generale” van de Elfstedentocht zal plaatsvinden, is nog een open vraag, aldus de vertegenwoordiger van de organiserende IJswegencentrale Sneek-Wymbritseradeel-IJlst.

ELF MERENTOCHT OP 26 JANUARI

De IJswegencentrale Sneek, IJlst, Wymbritseradeel meldt dat de traditionele Elf Merentocht, ijs en weder dienende, gehouden zal worden op zaterdag 26 januari aanstaande.

Start en finish van deze 115 km lange schaatstocht zijn in Sneek.

Er wordt gestart tussen acht en tien uur 's morgens.

De eindcontrole sluit om zes uur 's avonds

Over de verkoopadressen van deelnemers- en routekaarten

ELF-MERENTOCHT

(voorlopig bericht)

Ijs en weder dienende zal op zaterdag 26 januari de 9e Elf Meren Schaatstocht kunnen worden gereden.

Start en finish van deze tocht, over een afstand van 115 km, zijn in Sneek .

Nader bericht volgt.

Voor assistentie bij start en finish worden vrijwilligers gevraagd

Belangstellenden kunnen zich voor 24 januari 12.00 uur opgeven bij het Informatiecentrum, Kruizebroederstraat 6

tel: 05150 - 11644 tst 355.

n.b. de rekening voor deze advertentie kan gestuurd worden naar de heer F. Bijker

Postbus 10 000

8600 HA Sneek

IJSWEGENCENTRALE
SNEEK - WYMBRITSERADEEL - IJLST

Ho giet it oan?

Sendans ywe.

PERS 5.
BERICHT

ELFMERENTOCHT OP MAANDAG 18 f e b r u a r i 1985

De IJswegencentrale Sneek, Wymbritseradeel en IJlst meldt dat de traditionele Elfmerentocht, ijs en wederdienende, gehouden zal worden op maandag aanstaande.

Start en finisch van deze 105 km lange schaatstocht zijn in Sneek.

Er wordt gestart tussen acht en tien uur 's-morgens.

De eindcontrole sluit om zes uur 's-avonds.

De verkoopadressen van de deelnemers- annex routekaarten zijn:

- Hotel Bonnema bij N.S.-station en busstation Sneek;
- Café Prins bij Veemarkt Sneek;
- Café Vellinga bij Veemarkt Sneek;
- Hotel Ozinga bij de Waterpoort Sneek.

De hotels en café's liggen in de nabijheid van parkeerterreinen.

De route voert over elf poelen en meren en langs zes van de elf Friese Steden.

**IJ.W.C. SNEEK
WYMBRITSERADEEL, IJLST**

I.v.m. mogelijke

ELFMERENTOCHT

gevraagd:

VRIJWILLIGERS

voor start en finish te Sneek.

Opgave - graag spoedig - bij het Informatiecentrum van de gemeente Sneek, Kruizebroederstraat 6, tel. 05150 - 11644, toestel 355.

**IJSWEGENCENTRALE, SNEEK,
WYMBRITSERADEEL, IJLST**

**9e ELMEREN-
TOCHT**

ijs en weder dienende, op **MAANDAG 18 FEBRUARI 1985.**

Start en finish van deze tocht - afstand van 105 km - in **SNEEK.**

STARTTIJD: van 8.00 tot 10.00 uur.

SLUITING EINDCONTROLE: 18.00 uur.

Verkoop deelnemers annex routekaarten, tijdens de start-tijd in:

HOTEL BONNEMA (bij spoor- en busstation)
CAFÉ PRINS (veemarkt)
CAFÉ VELLINGA (veemarkt)
HOTEL OZINGA (bij de Waterpoort)

Hotels/café's zijn gelegen in nabijheid van station NS, busstation Fram en parkeerterreinen.

Inleg f 10,-, fraaie medaille, bij het volbrengen van de tocht.

Elfmerentocht dit keer voor ^{L.C.} 14/2-'85 Elfstedentocht?

SNEEK - Ook de Elfmerentocht komt weer dichterbij. De commissie, die binnen de IJswegencentrale Sneek-Wymbritseradeel-IJlst de generale van de Elfstedentocht organiseert, vergadert vanmiddag hierover in Hotel Bonnema te Sneek. Technisch-coördinator Lupp Wolthuis vertelde vanmorgen dat de situatie er gunstig uitziet en dat het er dik in zit, dat de Elfmerentocht nog voor zijn grote broer zal plaatsvinden. Eergisteren waren alle meren dichtgevroren en werd her en der geïnspecteerd. Wakken werden daarbij nauwelijks aangetroffen. Volgens Wolthuis is er naast het naar de kant gewaaid gronds een goede baan uit te zetten, zij het dat deze wel door het ontbreken van de sneeuw met takken zal moeten worden gemarkeerd. Wel licht er nogal wat stof en zand op het ijs, maar door het te vegen moet dat probleem op te lossen zijn. „En er moet wat intensiever worden geschaapt”, beveelt Wolthuis aan, die het gevoel heeft dat de eerste ijsperiode de schaatsers eerder tot het maken van tochtjes uitnodigde. „En dat terwijl het ijs kwalitatief beter is dan een maand geleden...”

wat is het weer door Hans de Jong

Verwachting voor het Noorden, geldig tot vrijdagavond: Enkele wolkenvelden, in het Wadengebied een kansje op een sneeuwbus, overigens zonnige perioden. Vandaag zwakke en morgen matige, af en toe krachtige wind uit het noordoosten. Komende nacht min 9 tot min 12 graden, middagtemperatuur circa min 3 graden. Verdere vooruitzichten: Aanhoudend winterweer met matige tot strenge vorst. Meer zon. Temperaturen plaatselijk tot min 10 à min 15 graden.

Matig tot streng 14/2-'85

De winter gaat onverstoord door. Dooiaanvallen uit Frankrijk kunnen niet tot stand komen. Depressies daar zijn gedwongen hun natte lading te deponeren in de Middellandse Zee. Groot obstakel, ook voor de oceaan-depressies van volgende week, vormt een nieuw hogedrukgebied in opbouw (1030 millibar) ten zuiden van IJsland. Het breidt zich momenteel vooral over de Britse eilanden uit. Geleidelijk aan komt die uitloper dichterbij. Daardoor zal het weer, nadat aanvankelijk een opgeleefde wind uit het noordoosten

waait, in de loop van het weekeinde weer rustiger worden.

Die wind uit het noordoosten wordt gestimuleerd door een wat uitdiepende depressie, die over Zuid-Zweden naar het zuidoosten koerst. Meer dan enkele wolkenvelden brengt hij niet tot stand.

Al die berichten over naderende dooi in verband met het springlevend zijn van eenden, het wit uitslaan van deurknoppen en de stand van de maan zijn van nul en generlei waarde, bij een drukverdeling, zoals we die nu meemaken. Zo'n winterse drukverdeling met een stationair hogedrukgebied, ook in de hogere atmosfeer tussen IJsland en Schotland, beleven we lang niet elke winter. Vandaar ook, dat het met al die volksprophetieën mis loopt.

Het ligt wel in de lijn, dat de kans op de Elfstedentocht van dag tot dag gro-

Elfmerentocht maandag

SNEEK - De Elfmerentocht vindt maandag plaats. Dit heeft de organiserende commissie van de IJswegencentrale Sneek-Wymbritseradeel-IJlst gisteravond besloten. De start en finish van de 105 kilometer lange tocht zijn als vanouds in Sneek. Gestart kan er worden tussen acht en tien uur 's morgens, terwijl de eindcontrole sluit rond de klok van zes uur 's avonds. Kaarten kan men kopen bij de hotels Bonnema en Ozinga en de veemarktcafés Vellinga en Prins, die zodanig dicht in de buurt van het „opstapijs” van de Geeuw en Koopmansgracht staan, dat het vandaar slechts een paar stappen is naar het beginpunt.

De route voert, zoals verwacht mag worden, langs elf meren en poelen. Ook passeren de deelnemers zes (van de elf) Friese steden. Het traject bevindt zich geheel aan de westkant van het Prinses Margrietkanaal. De commissie hoopt, dat het niet opnieuw begint te sneeuwen, want dat beïnvloedt het tijdig zien van de hier en daar nog aanwezige wakken nadelig. De kwaliteit en dikte van het ijs worden als „behoorlijk goed” omschreven, al kunnen een paar flinke nachtvorstjes uiteraard geen kwaad. Drie jaar geleden werd de Elfmerentocht voor het laatst verreden. Dat gebeurde overigens vanwege het niet zo beste ijs in een verkorte versie van zeventig kilometer. De tocht trok toen zo'n vijfduizend mensen. De organisatie houdt er rekening mee, dat dit aantal maandag ruimschoots zal worden overschreden.

Het Elfmerenkomité was gisteravond nog in vergadering bijeen om de laatste voorbereidingen te treffen. Dat gebeurde op de brandweerkazerne, die voor het gemak tot krisiscentrum was omgedoopt. Vanaf links zijn het Dicky van der Werf, Foppe Bijker, Luppo Wolthuis, Wigle de Vries, Cees Lanting, Oeds van der Woude, Ruurd Nagelhout en Pier Piersma.

(Foto Studio Ger Dijs)

wat is het weer

door Hans de Jong

Verwachting voor het Noorden, geldig tot zondagavond: Zonnige momenten en nagenoeg overal droog. Wind eerst variabel en aarzelend, zwak, Waddengebied matig of vrij krachtig uit noordwest. Later overal uit noordoost tot oost. Hoogste temperatuur vandaag om het vriespunt, op de eilanden lichte dooi, morgenmiddag -3 graden, komende nacht matige tot strenge vorst -7 tot -12 graden. Verdere vooruitzichten: overwegend vriendelijk en meestentijds droog winterweer met 's nachts strenge vorst, geknipt voor de Elfmeren- en Elfstedentocht.

Matig tot streng 16/2

Het vroe vanmorgen in Workum -4, Gorredijk -5, in Leeuwarden -6 gr. C, daarna kan het nog wat kouder zijn geworden. De winter blaast even uit en aarzelt, althans in het noorden. Na een nacht met slechts lichte vorst in het uiterste noorden, kan, door instroming van wat zachtere lucht met

wat is het weer

door Hans de Jong

Verwachting voor het Noorden, geldig tot dinsdagavond: droog en overwegend zonnig weer. Matige, nu en dan krachtige oostelijke wind. Komende nacht en komende ochtend min 9 tot min 12 graden. Maximumtemperatuur vandaag min 3, morgen circa min 2 graden. Verdere vooruitzichten: woensdag een zeer rustig stralingsweertype. In de nacht en ochtend temperaturen tot min 14 á min 15 graden mogelijk.

*Uitstekend 18/2
schaatsweer*

Het weertype, dat zich nu aftekent, handhaaft zich een groot deel van de week. Het is droog met veel zon erbij, dankzij hogedrukgebieden van Noordwest-Rusland tot het Skagerak. Na de vorming van een nieuw maximum van 1043 millibar boven Denemarken, komt deze dichterbij. Woensdag wordt dat maximum boven Nederland verwacht en dan zal het zeer rustig stralingsweer zijn. De kou zou dan wel

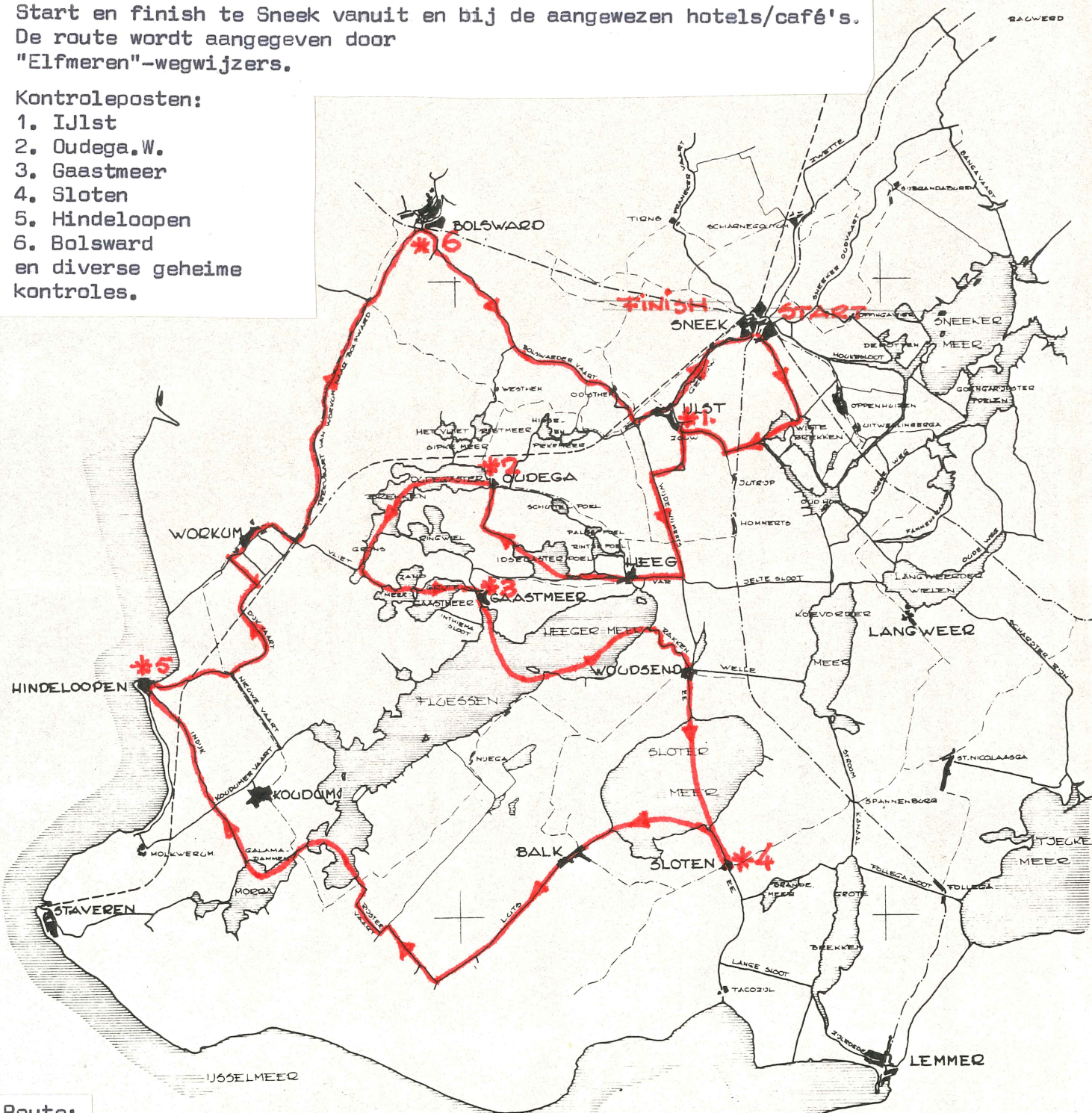
ROUTEKAART 9e ELFMERENTOCHT.

18 februari 1985 (TOERTOCHT)

Start en finish te Sneek vanuit en bij de aangewezen hotels/café's.
De route wordt aangegeven door
"Elfmeren"-wegwijzers.

Kontroleposten:

1. IJlst
 2. Oudega.W.
 3. Gaastmeer
 4. Sloten
 5. Hindeloopen
 6. Bolsward
- en diverse geheime
kontroles.

Route:

Sneek(start), Woudvaart, Witte Brekken, Zwarte Brekken, Jutrijpervaart, IJlst(1), Zouw, Wijsloot, Wijde Wymerts, Heeger Var, Heeg, Wegsloot, Idzegaaster Poel, Kerkehop, Kerkesloot, Oudega.W.(2), Oudegaaster Brekken, Vlakke Brekken, De Grons, Korte Vliet, Zandmeer, Grote Gaastmeer, Gaastmeer(3), Het Piel, Fluessen, Heegermeer, De Rakken, Woudsend, Ee, Slotermeer, Sloter Gat, Sloten(4), Sloter Gat, Slotermeer, Balkstermeer, Luts, Van Swinderenvaart, Spokershoekvaart, Rijstervaart, De Holken, Galamadammen, Morra, Jan Broerskanaal, Indijk, Hindeloopen(5), Oude Oostervaart, Dijkvaart, Burevaart, Workum, Trekvaart Workum-Bolsward, Bolsward(6), Bolswardervaart, Oosthem, Nijezijsl, IJlst, Geeuw, Sneek(finish).

Totale lengte van de tocht: 105 km.

N.B.: Tochtcontroleurs zijn herkenbaar aan witte armband met i.j.w.c.-insigne.

E.H.B.O.-posten zijn aanwezig bij alle controleposten.

Het telefoonnr. van de Centrale Post (Sneek) is 05150-15450 (alleen tijdens de tocht.)

De Elfmerentocht wordt niet voor niets de voorloper of het broertje van de Elfsteden-tocht genoemd. Een groot deel van het traject is immers hetzelfde als dat van de tweehonderd kilometer metende marathon. Zo worden er vandaag zes van de elf steden aangedaan. Een gevolg daarvan is dat er verschillende andere ijswegencentrales bij de organisatie moesten worden ingeschakeld. Vrijdag kwamen aldus de ijswegencentrales van Sloten, Balk, Nijefurd, Hindeloopen, Workum, Bolsward-Wonseradeel en uiteraard die van Sneek-Wymbritseradeel bijeen. Behalve de benodigde instructies kregen de diverse vertegenwoordigers tevens richtingsborden, stempels, stempelkussens en ander materiaal mee.

Luppo Wolthuis, de ijstechnische man van de organiserende IJWC: „Behalve de verschillende ijswegencentrales hebben we donderdagavond ook de burgemeester van de betrokken gemeenten op de hoogte gesteld. Die zijn uiteindelijk verantwoordelijk voor de verrichtingen van de ijswegencentrales, die voor ons in hun rayon de banen uit moeten zetten. De daardoor gemaakte kosten moeten door het Elfmerenkomité vergoed worden”.

Hulpverleningsorganisatie

Behalve met de verschillende ijswegencentrales zocht men ook contact met het hoofd van de hulpverleningsorganisatie in de regio Zuidwest-Friesland, de heer Kruidenier, die tevens kommandant van de Sneker brandweer is. Deze draagt in samenwerking met de heer Scharrenberg, kommandant van de Rode Kruis Kolonne Sneek zorg voor de (portofoon)verbindingen, het inrichten van de EHBO-posten, die behalve bij de controleposten vooral op de meren ingericht zullen worden. Deze ambulante EHBO-posten zijn beslist noodzakelijk omdat op de ruime vlakten ook direct hulp geboden kan worden. Het zal niet vreemd klinken dat men hiervoor een lijvig draaiboek bezit. Want wat te denken bij kalamiteiten, als bijvoorbeeld plots een fikse sneeuwbuï in combinatie met harde wind over de ijsvlakten jaagt en de voortgang van de tocht onverantwoordelijk kan worden genoemd? De mensen moeten dan van het ijs gehaald worden en met bussen terug naar Sneek worden vervoerd. Daarvoor is bijvoorbeeld de FRAM geïnstrueerd. Ook moet er gecontroleerd worden dat er geen deelnemers, door vermoeidheid overmand, aan de kant zijn gaan zitten. „Met de gunstige weersverwachtingen van morgen klinkt het allemaal wat overdreven, maar je moet hier natuurlijk wel rekening mee houden, zodat je niet voor verrassingen komt te staan”, aldus Wolthuis gisteren. Om steeds goed op de

hoogte te zijn van de situatie staan EHBO-posten en controleposten in verbinding met het hoofdkwartier in café Prins aan de Lange Veemarktstraat te Sneek.

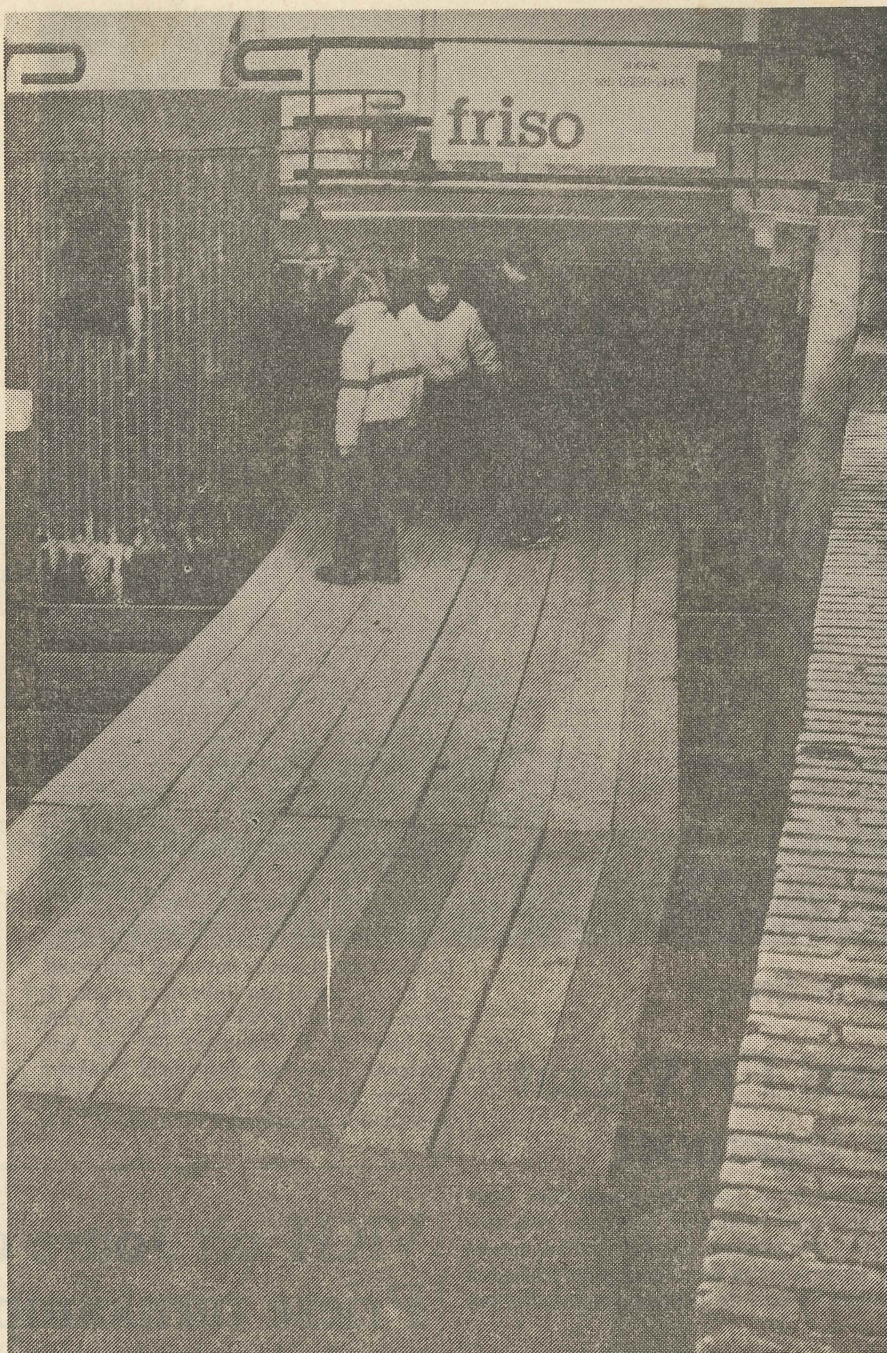
Hoeveel vrijwilligers er vandaag op de been zullen zijn valt voor voorzitter Wigle de Vries van de Elfmerenkommissie moeilijk te becijferen, maar „’t binne der mooi wat”, zo laat hij zich ontvallen, om vervolgens het een en ander voor te rekenen. Bij de start doet men een beroep op zo’n twintig tot dertig ambtenaren van de gemeentesekretarie van Sneek, terwijl de tien controleposten door elk vijf personen bemensd zullen worden. Daarnaast is er al een leger van mensen nodig geweest om de banen uit te zetten en te controleren. Zoals genoemd doet men verder een beroep op EHBO’ers, het Rode Kruis en de brandweer, terwijl ook de rijkspolitie ter land en de gemeentepolitie van Sneek hun medewerking zullen verlenen. „Fjierder moatte de routekaarten drukt wurde, moatte wy de media ynskeakelje en moatte wy advertinsjes sette”, lepelt De Vries verdere werkzaamheden op.

Knelpunten

Men kan alles tot in de puntjes regelen, maar als de toestand van het ijs niet in orde is kan de tocht niet doorgaan. „We zijn daarom elke dag op inspectie geweest en de knelpunten bekeken”, vertelt Luppo Wolthuis, die tezamen met zijn medewerkers de laatste dagen menig overuurtje heeft gedraaid. Vooral de winddraaiingen speelden hem parten. Zo bevond hij zich zaterdagmorgen op De Fluessen, toen het helse lawaai van werkend ijs hem allerm minst als muziek in de oren klonk. „Op de meren is het door de veranderlijke wind verraderlijk”, weet Wolthuis. „Er ontstaan zo maar ineens kistwerken en grote scheuren in het ijs”. Gisteren was hij echter optimistisch, dat de organisatie vanmorgen op de grote meren niet voor verrassingen zal komen te staan. „De wind komt nu konstant uit dezelfde hoek en dan valt het wel mee. Vanmiddag viel er op het Slotermeer bijvoorbeeld geen lawaai waar te nemen. Bovendien inspekteren wij morgenvroeg de route nogmaals door voor de tochtrijders uit te rijden”.

De knelpunten staan het doorgaan van de Elfmerentocht niet in de weg, maar men is tot het allerlaatste moment aan het werk om de beste oplossingen te zoeken. „Je kunt gevaarlijke stukken wel afzetten, maar de mensen trekken zich daar over het algemeen niet zo veel van aan”, weet Wolthuis. „Het is ook daarom dat er in wakken wordt gereden. Een duidelijk gevolg van het zich buiten de route begeven”. Tijdens de eigenlijke tocht zal dit wel meevallen als men tenminste de aangegeven instructies volgt. Vooral bij bruggen kent men wat probleempjes. „Daar kan geklúnd worden of is door ons een schaatsvriendelijke voorziening gemaakt, zodat men niet de wal op hoeft”.

Een voorbeeld daarvan is de elektrische brug bij de Sneker Waterpoort. Als gevolg van het optreden van de Snitser Skotchploeg en de dat met zich meebrengende drukte sneuvelde de aangebrachte voorziening en moesten mensen van de Sneker aannemingsmaatschappij Friso gisteravond laat nog opgetrommeld worden de schade te herstellen.

Bij de Lemmerwegbrug bij de Waterpoort te Sneek behoeven de schaatsers niet de wal op, maar kunnen zij de speciaal gebouwde houten brug nemen. (Foto Studio Ger Dijs)

Legertje vrijwilligers tracht negende Elfmerentocht in goede banen te leiden

SNEEK - Toen in de vroege avond van donderdag 14 februari de voorlopige beslissing was gevallen dat vandaag de Elfmerentocht verreden zou worden, hebben de leden van de Elfmerenkommissie bergen werk verzet om de organisatie rond te krijgen. Een vervelende bijkomstigheid was dat de weersgesteldheid afgelopen weekend niet mee wilde werken, maar desondanks werd gistermiddag door de Elfmerenkommissie, in samenspraak met de IJswegencentrale Sneek, Wymbritseradeel, IJlst de knoop doorgemaakt: de tocht gaat door. Men werd bij die beslissing gesteund door de voorspellingen van weerman Hans de Jong uit Gorredijk, die voor morgen geen dooiweer voorziet. Om de buitenstaander een indruk te geven van hetgeen er na donderdagavond half zeven allemaal gedaan moest worden kan onderstaand verhaal een indruk geven.

ROUTEKAART 9e ELFMERENTOCHT

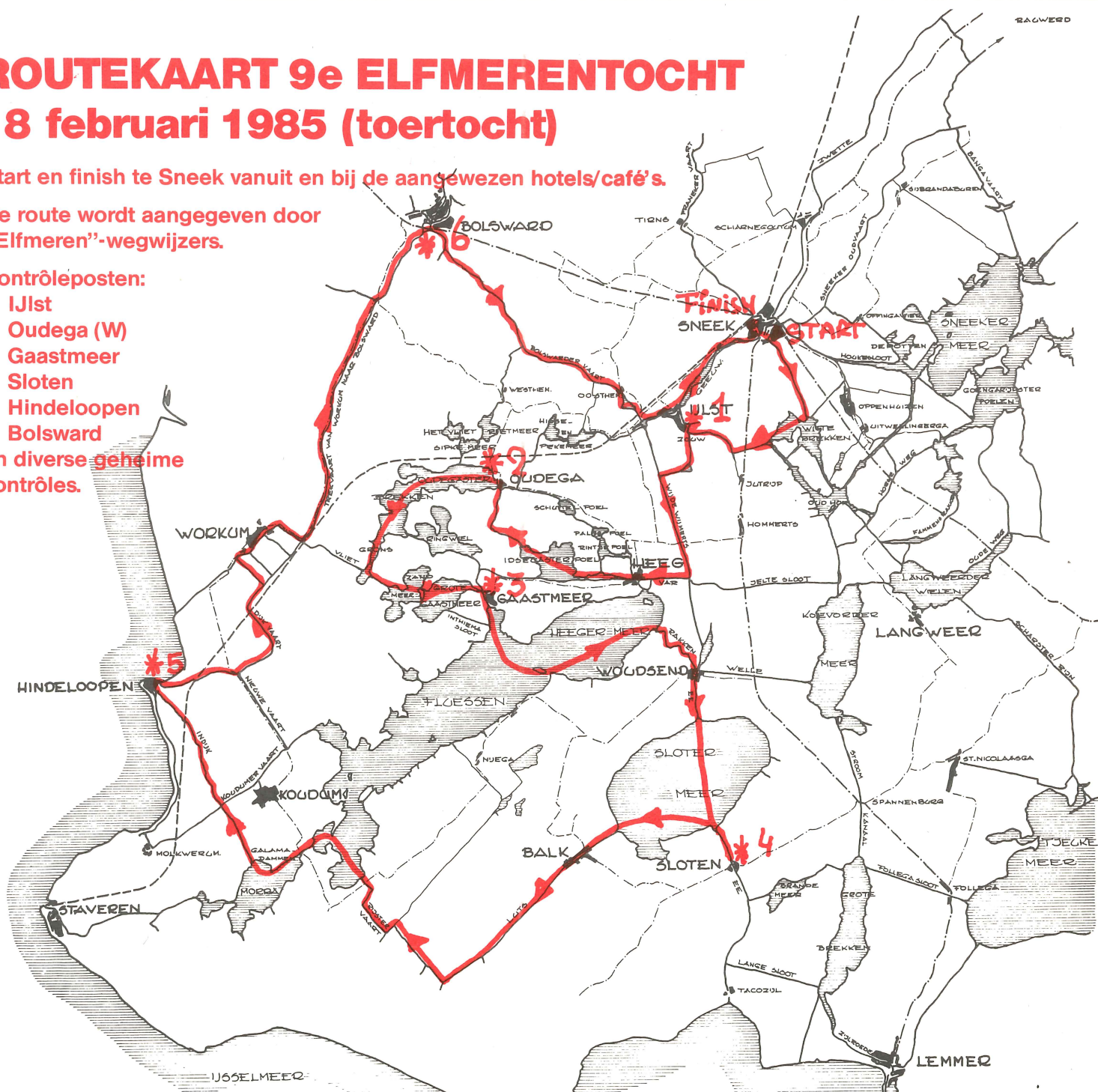
18 februari 1985 (toertocht)

Start en finish te Sneek vanuit en bij de aangewezen hotels/café's.

De route wordt aangegeven door „Elfmeren”-wegwijzers.

Kontrôleposten:

1. IJlst
2. Oudega (W)
3. Gaastmeer
4. Sloten
5. Hindeloopen
6. Bolsward en diverse geheime kontrôles.

Route: Sneek (start), Woudvaart, **Witte Brekken, Zwarte Brekken**, Jutripervaart, IJlst (1), Zouw, Wijsloot, Wijde Wymerts, Heeger Var, Heeg, Wegsloot, **Idzegaaster Poel**, Kerkehop, Kerkesloot, Oudega W. (2), **Oudegaaster Brekken, Vlakke Brekken**, De Grons, Korte Vliet, **Zandmeer, Grote Gaastmeer**, Gaastmeer (3), Het Piel, **Fluessen, Heegermeer**, De Rakken, Woudsend, Ee, **Slotermeer**, Sloten Gat, Sloten (4), Sloten Gat, Slotermeer, Balkstermeer, Luts, Van Swinderenvaart, Spokershoekvaart, Rijstervaart, De Holken, Galamadammen, **Morra**, Jan Broerskanaal, Indijk, Hindeloopen (5), Oude Oostervaart, Dijkvaart, Burevaart, Workum, Trekvaart Workum-Bolsward, Bolward (6), Bolswardervaart, Oosthem, Nijezijl, IJlst, Geeuw, Sneek (finish). Totale lengte van de tocht: 105 km.

N.B.: Tochtcontroleurs zijn herkenbaar aan witte armbanden met ij.w.c.-insigne.

E.H.B.O.-posten zijn aanwezig bij alle controleposten.

Het telefoonnr. van de Centrale Post (Sneek) is 05150-15450 (alleen tijdens de tocht).

Route-kontrôle

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	

IJSWEGENCENTRALE
SNEEK ☆ WYMBRITSERADEEL ☆ IJLST

ELFMERENTOCHT

Deelnemerskaart annex kontrôlekaart

1. Het deelnemen aan de tocht geschiedt op eigen risico van de deelnemer.
 2. De organiserende instantie is voor ontstane schade, in welke vorm ook, niet aansprakelijk.
 3. De tocht moet worden volbracht volgens de voorgescreven route.
 4. De kontrôlekaart moet aan **alle** kontrôleposten worden afgestempeld.
 5. De organiserende instantie behoudt zich het recht om de route te wijzigen.
-

Kontrôle-stempel

start

Kontrôle-stempel

finish

Afgifte medaille

Naam deelnemer: _____

Straat: _____

Woonplaats: _____

Vijftienduizend langs elf meren

SNEEK - „It giet as it slydjaget”. De routekaarten voor de Elfmerentocht vlogen vanmorgen als zoete broodjes over de toonbank en vooral bij hotel Bonnema, tegenover het NS-station en bij hotel Ozinga aan de Lemmerweg was het een drukte van belang. Café Vellinga en café Prins aan de Veemarkt hadden minder mensen te verwerken, maar met name bij eerstgenoemd café kwam zich nog een respectabel aantal schaatsers melden. Desondanks hebben de organisatoren de zaak uitstekend onder controle. De politie wist de enorme verkeersstroom in goede banen te leiden, maar zag tot haar tevredenheid, dat een groot aantal schaatslustigen het openbaar vervoer had genomen. Desalniettemin was de autotoevoer groot, maar de organisatoren werden niet gehinderd door het normale maandagochtend verkeer, nu de schooljeugd van een krokusvakantie (en het ijs) geniet. Toen gistermiddag het definitieve besluit, dat de tocht door zou gaan, was gevallen, werd onmiddellijk actie ondernomen: „It wie wol in dreech beslút, mar neffens de waarberjochten kin de tocht wol trochgean”, liet voorzitter Wigle de Vries van de Elfmerenkommissie gisteravond verheugd weten. „No't de alvestêdentocht net troch giet ferwachtsje wy folle mear minsken as wy te'n earsten tocht hiene”, keek De Vries al even vooruit. Vandaar dat de drukker gisteravond nog opdracht kreeg vijfduizend startkaarten ekstra te maken. Daarmee kwam het totaal aantal kaarten op vijftienduizend, maar vanmorgen om kwart voor tien waren er daarvan nauwelijks nog over. Mocht men niet genoeg hebben, dan is de organisatie voornemens om routekaarten te kopiëren om in ieder geval geen mensen teleur te stellen. Moeilijkheden hebben zich vanmorgen niet voorgedaan of het moest bij de Waterpoort zijn. Gisteravond heeft men daar nog een houten brug geslagen, maar toen reeds duizenden gepasseerd waren kwam er onverantwoord veel water op het ijs omdat men in de rij moest om de hulpbrug te nemen. Vandaar dat de horden schaatsers de beschermhoezen weer aan moesten brengen om de Lemmerwegbrug lopend te nemen. Vervolgens ging het op naar de Woudvaart, voor de tocht langs de volgende elf meren: Witte Brekken, Zwarte Brekken, Idzegaaster Poel, Oudegaaster Brekken, Vlakke Brekken, Zandmeer, Grote Gaastmeer, Fluessen, Heegermeer, Slotermeer en de Morra, om via Hindeloopen, Workum, Bolsward, IJlst en de Geeuw na 105 kilometer wederom in de Waterpoortstad te arriveren. Wil Steunebrink van Studio Ger Dijs was er vanmorgen evenals de schaatsers en het lieflijk schijnende zonnetje al vroeg bij en maakte deze plaat op de Balthuskade, bij de Waterpoort.

Ryklik heech !

Veel deelnemers aan de Elfmerentocht moesten vlak na het opbinden al over de weg klune.

Elfduizend deelnemers

aan Elfmerentocht

Ek dat is noch te folle

SNEEK - Zoals eigenlijk ook wel een beetje verwacht kan worden, is er vandaag een geweldige belangstelling voor de Elfmerentocht. Niet minder dan elfduizend schaatsliefhebbers, van jong tot oud, stapten vanmorgen in start- en finishplaats Sneek rondom de Waterpoort op het ijs om vol goede moed en onder nagenoeg ideale omstandigheden het 105 kilometer lange traject af te leggen.

Tot echte problemen leidde de toeloop niet, al hadden de inschrijfbureaus in met name Hotel Bonnema en Hotel Ozinga vooral het eerste uur flinke moeite om de stroom schaatsliefhebbers tijdig te verwerken. Op een bepaald moment vormde zich op straat voor beide hotels een rij van een lengte van zeker vijftig meter. Toen de organisatie de wachtenden er bij herhaling op attendeerde, dat het bij andere inschrijfbureaus, onder andere in hotels aan de Veemarkt, rustiger was, verliep de doorstroming een stuk beter.

Ook het verkeer raakte enkele keren even verstopt. Hoewel de politie, die assistentie kreeg van een aantal opgeroepen reservisten, haar uiterste best deed om alles in goede banen te leiden, kon ook zij niet helemaal voorkomen, dat er zich op de toegangswegen naar de Sneker stadsgrachten en de Geeuw opstopingen voordeden. Na ruim een uur kwam het verkeer wat in rustiger vaarwater en hadden de meesten hun auto veilig geparkeerd. Kennelijk hadden velen dit al voorzien, want die kwamen

voorzover in de buurt van Sneek wonen, op de schaats. Ook was er een categorie die de bus of de trein hadden gepikt.

De organiserende Elfmerentochtcommissie had de toeloop kennelijk ook verwacht, want het liet gisteren en vanavond nog eens vijfduizend kaarten extra drukken. Voorzitter Wigle de Vries zei vanmorgen in het „zenuwcentrum” in de bovenkamer van Hotel Prins aan de Lange Veemarktstraat dit aantal als een maximum te beschouwen. IJsproblemen verwachten IJWC-voorzitter Bendiks Cazemier en coördinator Lupp Wolthuis niet of nauwelijks. „It hat dizze nacht bêst ferzen en dat wie krekt wat wy nedich hienen”, aldus Cazemier. Wolthuis zei dat op punten waar mogelijk problemen zouden kunnen ontstaan, klunmateriaal aanwezig is.

Dat is ondermeer het geval bij „wikkerdewik”-bruggen en bij kistwerken in de Fluessen. Het Heegermeer, de Galamadammen en het Slotermeer. Met de Nederlandse Spoorwegen is de afspraak

gemaakt, dat als het ijs onder de spoorbrug in Hindeloopen in de loop van de dag onbetrouwbaar worden door afslijting, de trein Stavoren-Sneek langzamer gaat rijden, met een man met een rode vlag voorop.

De tocht, waaraan volgens voorzitter De Vries tussen de twee- en driehonderd vrijwilligers op een of andere manier hun medewerking verlenen, loopt via de Witte en Zwarte Brekken naar IJlst, waarna Heeg wordt gepasseerd, om via de Oudegaster Brekken, naar het Grote Gaastmeer te gaan. Dan volgen Fluessen, Heegermeer en het Slotermeer, waarna de Morra wordt opgezocht. Vervolgens koerst men naar Hindeloopen, Workum en Bolsward, om opnieuw langs IJlst weer bij Sneek uit te komen. Als men het allemaal goed heeft gedaan, passeerde men zes vaste en diverse geheime controleposten. De eersten worden, met dit prima glijijs, het zonnetje en een temperatuur onder nul, zeker voor één uur terug verwacht. De sluiting van de controle van deze negende Elfmerentocht is om zes uur vanavond.

Elfmerentocht een succes

SNEEK - Zo'n negenduizend liefhebbers zijn maandagmorgen in Sneek op de schaats gestapt om de 105 kilometer lange Elfmerentocht af te leggen. Deze traditionele voorloper van de Elfsteden werd een groot succes. Er deden zich geen noemenswaardige incidenten voor, alhoewel er natuurlijk altijd mensen zijn die ook van een toertocht een wedstrijd maken, met alle nare gevolgen van dien. Toch heeft het slagen van deze Elfmerentocht, ongetwijfeld invloed gehad op het besluit van de Elfstedencommissie om morgen ook de Tocht der Tochten van start te laten gaan. Wanneer er morgen ook zo gereden wordt als maandag, dan ziet het er hoopvol uit. Op de foto ziet u de Elfmerenrijders nabij Osingahuizen. Een lange rij schaatsers, die op dat moment nog niet op de hoogte waren van het feit dat ook de Elfstedentocht dit jaar nog verreden zou worden.

Wyd en zyd 20/2-'85

FD
19/2-85

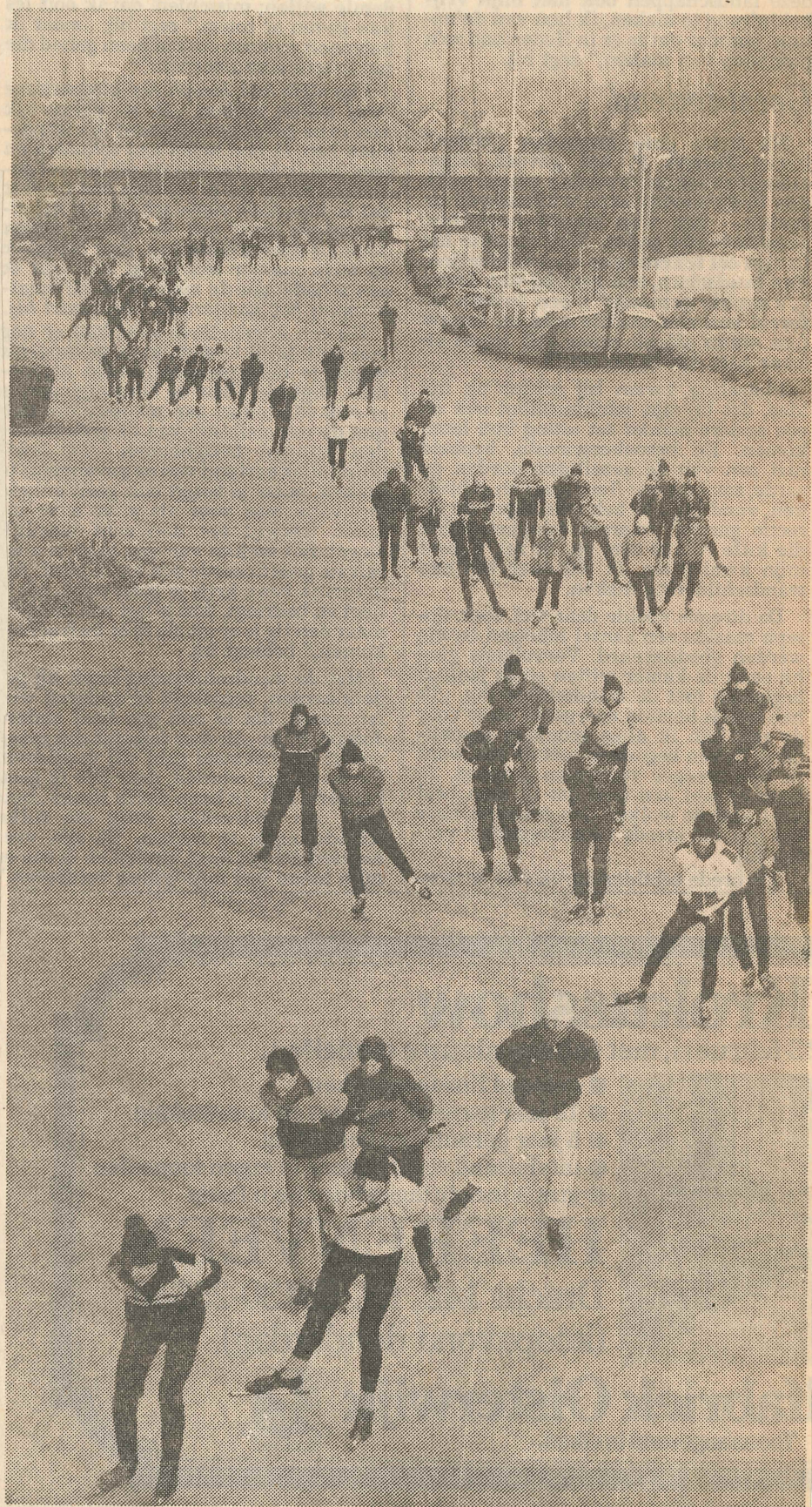
Negende Elfmerentocht geslaagd

SNEEK - Vanuit Sneek werd gisteren de negende Elfmerentocht op de schaats verreden. Zowel de organisatoren als de deelnemers waren bijzonder tevreden over het verloop van de tocht. Het kon ook niet anders. Prachtig weer en prima ijs. Het vele klunen namen de deelnemers voor lief. De schaatsers moesten in totaal dertig maal van het ijs. Opvallend was het grote aantal niet-Friezen, dat aan de Elfmerentocht meedeed. Op de foto: de deelnemers passeren Balk, met de Luts als prachtig decor.

Een van de eerste gedeelten van de tocht, de Woudvaart in Sneek.

Negende editie zonder wedstrijd

SNEEK - Vandaag beleven we de negende editie van de Elfmerentocht. Deze toertocht, dit keer over 105 kilometer, is de tweede waaraan niet een wedstrijd verbonden is. Ook in 1982 was de inschrijving slechts open voor toerrijders, maar toen was er slechts sprake van een „alternatieve Elfmeren” over 70 kilometer. De nadrukkelijke aanwezigheid van het Prinses Margrietkanaal heeft een wedstrijdtocht nagenoeg onmogelijk gemaakt. De organisatie van die wedstrijd berustte namelijk altijd bij het VVV te Langweer, dat zich aan de oostkant van de bewuste vaarweg bevindt. Wil men Langweer, de Langweerder Wielen en bijvoorbeeld het Tjeukemeer aandoen, dan moet het PM-kanaal tweemaal worden gekruist. Doordat de beroepsvaart een vrij brede vaargeul nodig heeft moeten er geldverslindende voorzieningen getroffen worden om de schaatsliefhebbers zonder gevaar voor eigen leven over het kanaal te loodsen. Daar ziet de organisatie voorlopig van af, hoewel men nog altijd contacten met „Langweer” onderhoudt. Het Elfmerenkomité streeft er naar om elke editie een tocht te laten zijn. „It moet bysûnder bliuwe. Gjin ienfâldiche route, mar in tocht troch kanalen en lâns doarpen en stêden”, aldus voorzitter Wigle de Vries. De eerste editie werd verreden in de strenge winter van 1940 en wel op 13 januari. De Elfstedentocht vond dat jaar plaats op 30 januari. De andere data, met tussen haakjes de data waarop de Elfstedentocht werd verreden zijn 11 januari 1941 (6 februari 1941), 13 januari 1942 (22 januari 1942), 23 december 1946 (8 februari 1947), 1 februari 1954 (3 februari 1954), 13 februari 1956 (14 februari 1956), 16 januari 1963 (18 januari 1963), 16 januari 1982 en dus vandaag, 18 februari 1985.

De Elfmerentocht was in één woord grandioos verzorgd. Beginnend in de kolk waar de stobalen zorgden voor een gemakkelijke zit om de schaatsen onder te binden. Dan de omroepwagen om enige goede adviezen te geven onder andere om niet massaal op de stempelposten te gaan staan en de aanwijzingen op te volgen van de diverse mensen die staan bij de zwakke plekken en afgestoken bruggen. Jammer dat er toch nog schaatseren waren die zich hier niks van aantrokken. Deze vrijwilligers stonden er tenslotte voor onze veiligheid. Genoten heb ik (en velen met mij denk ik) van de mooie route, van het „klunen” en de hartelijkheid van de schaatseren onder elkaar, en te niet te vergeten het mooie weer. Organisatoren en helpers, het was dik voor mekaar. Mijn dank!.

Sneek

A. Faber.

De startplaats van de Elfmerentocht in de schaduw van de Waterpoort leek op de etalage van een tweedehands-schoenenhandelaar. Tussen de kade en stobalen lagen duizenden paren schoenen, klompen en pantoffels te wachten op hun eigenaren.

Elfmerentocht geslaagd zonovergoten ijsfeest

Door Onno P. Falkena

SNEEK – Maandagochtend half acht. Bij twee Sneker hotels staan rijen van honderden enthousiaste schaatsliefhebbers te wachten op de inschrijving van de Elfmerentocht. Dat zijn niet alleen Friezen, maar minstens evenveel 'Hollanders', die in de angst dat de Elfstedentocht niet doorgaat toch in ieder geval de Elfmerentocht willen rijden. Wat beweegt nu een lange-afstandrijder, wat is daar nu de lol van, vragen vele landgenoten zich niet-begrijpend af.

Leeuwarden, maandagochtend half zeven. Een provinciestad komt tot leven. Tientallen trekken echter andere kleding aan dan gebruikelijk. Onderbroeken met zeemleer, twee paar sokken of juist een flinterdunne sportsok. Met een aan andere toeravonturen overgehouden lichte rugkramp beweeg ik me naar de keuken om nog iets te eten. Het lukt me echter absoluut niet om Manfred de Graafs Elfstedenrecept, drie maal macaroni per dag, tot uitvoering te brengen. Yoghurt met müsli lijkt me een betere oplossing.

Mijn humeur stijgt met sprongen als ik voel hoe koud het nog is, ongeveer min negen bij een wolkenloze hemel. Zaterdag schaatsen nog duizenden Friezen bij temperaturen van plus vijf, op rampzalig fondantijs. Dat blijft ons vandaag tenminste bespaard. In de trein naar Sneek zitten meer mensen in 'skinpakken' en joggingbroeken dan in kantoorkledij.

Eén van de lastigste onderdelen van de tocht is het bemachtigen van een stempelkaart. Een plaatsgenote - vrouwen worden in een dergelijk gewoel ontzien - is zo vriendelijk mij een kaart te bezorgen. Wat dat moment voor een

schaatsliefhebber betekent is moeilijk te omschrijven.

bestuurlijke zin, smaakt de 'poeiermolke' uitstekend.

Genot

Met zichbaar genot klauteren de schaatsers op hun knieën onder de eerste brug door, aan de voet van Nederlands mooiste waterpoort. Om het aantal van elf meren te halen wordt er niet over de Geeuw naar IJlst geschaatst, maar pikt de route even een hoekje van de Witte en Zwarte Brekken mee. Als in een echte wedstrijdtocht staat in IJlst een lange tafel met een aantal stempelgrage mannen en vrouwen.

Onder een koud zonnetje schaatsen duizenden naar het water- en nu ook ijsportdorp Heeg. Nu al vindt bij de vroege starters de schifting plaats tussen de snelle Elfstedenrijders en de mindere broeders.

Oostenwind

Het gladde ijs in vaartjes en kanalen wordt alras verwisseld voor de 'bevroren golven' van de meren. Zwigzaam en berijpt schaats het legioen verder. Bij Gaastmeer gaat het al zwaarder. De ijskoude oostenwind wakkert aan, de ribbels worden hoger en de rijders zoeken elkaars luwte. Zo synchroon mogelijk rijden de groepen richting Woudsend. De snellere mannen in marathonpak en met skibril, anderen nog op houtjes en in trui en knickerbocker.

De beruchte kistwerken op het Sloterveer zijn vrolijk dichtgevroren en bestaan eigenlijk alleen maar uit een bevroren hobbel. In het 'kleine en lieve' Sloten, waar de inwoners het nog steeds moeilijk kunnen verkroppen dat hun stad niet meer een stad is in

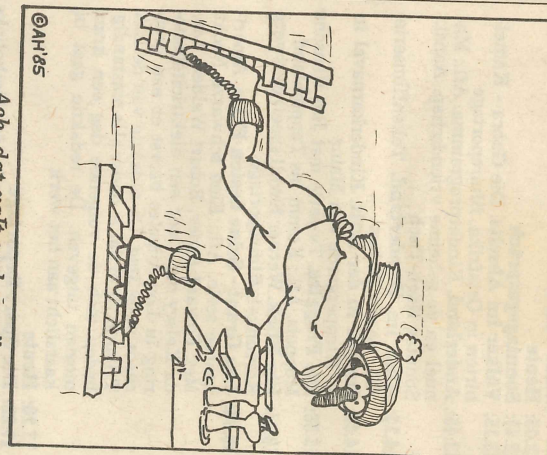
Schilderachtig

Het schilderachtigste stukje van de route is zonder twijfel de Luts bij Balk. Hier laat Friesland zich zien op een manier die lijnrecht ingaat tegen de stereotiepen. Met de wind in de rug 'vrijwielt' de massa tussen zonovergoten glooiende landerijen, beschermd door bossen. Bij de Galamadammen moet nog even 'geklund' worden, maar het klunen wordt nergens hinderlijk, al neemt het aantal bruggen waar niet veilig onderdoor geschaatst kan worden in de loop van de dag toe.

De stadjes die volgen zijn Hindeloopen en Workum. Het peloton is ondertussen een langgerekte sliert. Meer mensen gaan even zitten met een kop snert of chocolademelk. De vermoeidheid slaat toe. In Parrega krijgt een vrouw bij een val een schaats in haar enkel, wat een dramatisch uitziend diep gat tot gevolg heeft. De geoliede organisatie is snel ter plekke om haar over te brengen naar het ziekenhuis.

Na Bolsward krijgt menige rijder, die tot dusver nog probleemloos voortscharrelde, de handen vol aan zichzelf. De enkels lijken vol ijzer te zitten. Om toch nog in een redelijk tempo vooruit te komen proberen sommigen een voorganger als windscherm te gebruiken.

Maar een tocht van 105 kilometer, die als vanouds als 'de generale van de Elfstedentocht' wordt beschouwd, is ook een prestatietocht. En afzien en lichamelijke pijn hoort daar nu eenmaal bij. "De mensen moeten het werkijs leren kennen" is de mening van tochtorganisator L. Wolthuis.

"Ach, dat valt wel mee"

L.C. 16/2-85

Voor Elfstedentocht ijs nog niet
overal dik genoeg

Onder de bruggen was het ijs nog niet overal vertrouwd. Dat betekende dat de deelnemers moesten klunen. Soms over de weg maar soms ook, zoals bij de brug bij de Hylper Hoek tussen Workum en Koudum, onder de brug door.

19.

Hier en daar in de route zorgden wakken voor oponthoud. Zo moest er op de Fluessen bij de monding van de Luts geklúnd worden.

Eersten

De eersten, die omringd door geïnteresseerde stamgasten in Hotel Ozinga, in Sneek beter bekend onder de naam „Jikke”, op de rand van het biljart plaatsnamen, waren de Jouster skûtsjeskipper Anne Tjerkstra, de Grouwster Dick Jellema en Ernst Feenstra uit Heeg. Deze drie, van wie Tjerkstra zelfs tien minuten later was gestart, tuften al om tien over twaalf de finishplaats binnen. Ze kenden elkaar niet, maar waren na enige tijd in elkaars gezelschap terecht gekomen. Door flink door te schaatsen hadden ze halverwege de tocht iedereen al achter zich gelaten. Hoewel de Elfmerentocht niet een wedstrijd is, vonden deze betúfte schaatsers het natuurlijk toch wel leuk om als eersten aan te komen.

„Och ja, en dan ha wy ek noch kalmoan dien”, meende Tjerkstra, die daarin overigens van Feenstra niet gelijk kreeg. „Jimme ha miskien in makkie hân, mar ik ha der súver fûl oan lûke moatte om jim by te hâlden”, glimlachte de Hegemer, die als hartversterkertje prompt van een toehoorder een broodje kaas en een glaasje bier uitgereikt kreeg. „Yn elts gefal wie it seker net de bedoeling om as earsten oan te kommen of sa”, verduidelijkte Jellema nog eens. „Asto in bytsje knap ride kinst, wolst ek gang hâlde, en datsto dan op kop leist is miskien wol aardich, mar it seit fansels neat”.

Hij en Tjerkstra hadden trouwens beslist niet aan de „proloog” meegedaan, wanneer de Elfstedentocht woensdag zou zijn doorgegaan. „Ik wie dizze dei

dan gewoan oan it wurk gongen, mei jûns in „eintsje” fytse op de hometrainer”, verzekerde Tjerkstra, die als het even kan donderdag wel met de wedstrijd zal meedoen. De drie mannen wilden zich deze middag nog niet wagen aan een uitspraak over de vraag of de Elfstedentocht deze week door moet gaan. „Sjoen de kwaliteit fan it iis yn 'e Súdwesthoeke liket it miskien noch net sa raar, mar dêrmei hast fansels mar in ûnderdiel fan it hiele trajekt ûnder eagen”, zei Jellema, die de ijsvloer in deze regio van Friesland op een enkele uitzondering na (zoals bij Stavoren) „út de keunst” noemde. Drie dagen geleden had hij de Elfstedenroute ook al gereden en toen was de kwaliteit nog een stuk minder. De lichte dooi van zaterdag en het intensieve schaatsen op zondag hebben dit beïnvloedt, oordeelde hij.

Nog geen minuut voordat dit trio vanuit IJlst via de Geeuw de Kolk opreed, waren de laatste starters vanuit Sneek richting Brekken vertrokken. Het waren drie mannen uit Maartensdijk. „Wij hoorden gisteren op de radio dat de inschrijving om tien uur begon, maar van de mannen hier hebben we begrepen, dat het om tien uur fini was”, was hun reactie, nadat zij in Hotel Prins alsnog elk een startkaart hadden kunnen bemachtigen. „Mar dit benne dan echt de laatsten, want no kappe we dur met”, besloten controleur Germ Geertsma en de zijnen.

De 35-jarige gymnastiekleraar Cees Zwart uit Mijdrecht was een van de mensen die niet uitgepraat raakte over de voortreffelijke organisatie. Alles stond overzichtelijk aangegeven, bij de stempelposten werd je zo vlot mogelijk geholpen, en op alle mogelijke plaatsen waren EHBO-posten, zo verbaasde hij zich. „Ik heb mijn ogen uitgekeken. Ik heb meer dan eens in Holland en op andere plaatsen een tocht gereden, maar dit was werkelijk perfect”, prees de oud-marathonrijder.

Ook hij had daags tevoren, via de televisie, van het doorgaan van de Elfmerentocht vernomen. „Ik ben toen meteen in de auto gesprongen om een hotelkamer in Sneek te zoeken. Ik trof het, want ik kwam bij Hotel Bonnema terecht, waar ik vanmorgen de eerste was om een deelnemerskaart af te halen. Dat was trouwens maar goed ook, want nog geen vijf minuten later zag ik vanuit mijn kamer dat ze tot om de hoek van de straat in de rij stonden...”. Op dat moment wist hij nog niet het doorgaan op donderdag.

Aan een tafeltje verderop bekeek de IJlster Jan van der Woude op dat moment met een zorgelijke blik een van zijn schaatsen. Van het ijzer van de linkerschaats was de punt finaal afgebroken. „No, hjir bin ik moai klear mei”, luidde het commentaar van Van der Woude. „Dy ha ik no twa dagen werom kocht foar in dikke fjouwerhûndert gûne. Ik moat der straks mar wer mei nei de winkel, want dit pik ik net. En as it noch myn eigen skuld wie, mar ik remme allinnich mar foar in kistwurk op de Fluessen. Dêr moatte se dochs tsjin kinne, soest hast sizze.” Van der Woude had door dit geintje zijn humeur niet laten bederven. „Dêrfoar wie it in fierstente moaie tocht. Ik wie allinnich wat spitich dat ik sa hurd gong, sadat ik lang net alles goed opgenomen ha...”.

Superlatieven te over voor Elfmerentocht

„It wie wat spitich dat ik sa hurd gong”

SNEEK - 'Prima', 'geweldig', 'hartstikke moai', 'heel fijn', 'skitterend', 'voortreffelijk', 'ut leek niet soa raar'. De bijna negenduizend deelnemers aan de Elfmerentocht, zoals die gisteren onder vrijwel ideale omstandigheden in de Zuidwesthoek werd verreden, waren het er stuk voor stuk, met uitzondering dan misschien van de ruim honderd uitvallers, over eens: dit was een schaatsdag om met plezier aan terug te denken. Of, zoals een oprjochte Fries het uitdrukte: „It koe minder...”

2/.

Ruim honderd uitvallers

Eigenlijk zat de stemming er al vanaf de koude start goed in. De thermometer wees zelfs uit de wind om acht uur in de vroege nog een temperatuurtje van een graad of negen onder nul aan, maar daarover maakte het schaatsminnend volkje zich eerder blij dan zorgen. Ook onderweg, of men nu lekker voor het lapje ging richting Oudegaster Brekken dan wel stevig moest klunen om een kistwerk in het Slotermeer te omzeilen, bleven de zwierige rijders goedgemutst.

Na afloop van de 105 kilometer lange tocht kon menigeen het niet over zijn of haar hart verkrijgen, meteen na het in ontvangst nemen van de welverdiende medaille spoorslags huiswaarts te keren. Velen genoten dan ook op het ijs van De Kolk of in een van Sneeks vele etablissementen nog even rustig na. Kortom: sportiviteit en gezelligheid troef in Wierpoortstad.

Workumer bruggen omhoog na botsing

SNEEK - De in Heeg wonende „heit” Piersma van de IJswegencentrale Sneek-Wymbritseradeel-IJlst zorgde er gisteren tijdens de Elfmerentocht hoogst persoonlijk voor, dat in Workum de bruggen voor schaatser opengingen. Aanleiding vormde de hoofdwond, die de 28-jarige Siebrigje Kamminga-de Boer uit Harich daar opliep, toen zij onzacht in aanraking kwam met het dek van een lage brug. Zes hechtingen moesten er aan te pas komen om de wond te fatsoeneren. Mevrouw Kamminga weigerde echter de strijd op te geven; sterker, zij wist zelfs, ondanks het oponthoud, als eerste vrouw - om kwart over één - eindplaats Sneek te bereiken. Voor Piersma was het evenwel reden genoeg om meteen richting Workum te koersen. „Ik bin doe fuortendaliks nei it gemeentehûs tagongen. Ik kaam dêr middenyn in gearkomste fan boargemaster en wethâlders têrjochte, dat ik siet goed te plak. Earst wienen se der net sa kapot fan, mar doe't ik fertelde fan dat frommiske wie it samar klear. Ik hie om ien brêge frege, mar doe woenen se alle brêgen yn de gemeente iepen dwaan. No ja, ik fûn it allang bêst fansels”, aldus Piersma.

Deelnemers tevreden over Elfmerentocht

Schitterend weer, prachtig ijs en een prima organisatie

(Door Hanne Bokma)

SNEEK - "De minsten sizze spontaan, dat it geweldig wie. It zjen 'om itens' waren weer even iis wie knap. Wy binne ó sa bliid dat de Alvearentocht riden is. It wie allegaere yn oarder." Een tevreden voorzitter W. S. de Vries van de Elfmerencommissie keek gisteravond terug op een geslaagd evenement.

Terwijl de laatste deelnemers hotel Bonnama binnendruppelden, kreeg de organisatie van verschillende kanten te horen hoe geweldig de schaatstoertocht was geweest. Tussen acht en tien uur 's morgens gingen er in Sneek 8300 deelnemers van start. Het aantal zwartrijders is niet bekend.

Klunen

'Klunen' moesten de deelnemers wel. Maar liefst zo'n dertig keer moesten de schaatsers even het ijs verlaten. "As jo in tocht ride, moatte jo net te krekt sjen", merkte een deelnemer op, toen hij voor de zoveelste maal zijn schaatschoezen onder de ijzers deed.

Met name 's middag werden veel bruggen afgezet. De mensen van gemeentewerken Nijefurd hadden het er maar druk mee. Het ijs in de Dijkvaart tussen Hindeloopen en Workum werd hier en daar te zwak voor de duizenden schaatsers. De tweede spoorbrug onder Hindeloopen vormde, in tegenstelling tot de verwachting, geen problemen. "It iis hâldt him dêr bêst", zei een van de medewerkers van gemeentewerken Nijefurd.

De schaatsers genoten met volle

teugen van zowel het wijde Friese landschap als de pittoreske stadjes Sloten en Hindeloopen. Veel Friezen 'om itens' waren weer even terug in het 'heitelân'. Een van hen was de in Sneek geboren Douwe Koenen.

Amsterdammers

Hij woont nu in Amstelveen. Met vijf Amsterdammers was hij naar de waterpoortstad gekomen om de Elfmerentocht te rijden. "Ze moeten maar eens weten wat het is om in Friesland te rijden", zo liet Douwe Koenen weten. Zijn maten waren diep onder de indruk. Het voldeed de zes mannen zo geweldig, dat halverwege de tocht besloten werd maar in Friesland te blijven totdat een definitief besluit was genomen over de Elfstedentocht was genomen. Een hoteltkamer werd in allerijl besproken.

De Elfstedentocht was bij de schaatsers van de Elfmerentocht het gesprek van de dag. Wordt de monstertocht nu wel of niet verreden, zo vroeg menig toertochter zich af. Veel schaatsers kwamen tot de conclusie dat die Elfstedentocht er maar moest komen. Als er tienduizend schaatsers over het ijs kunnen, dan kunnen dat er ook zestenduizend zijn, zo oordeelde een deelnemer. "Wurdt de tocht no net holden, dan sil it nea net kinne", zei een controleur uit Hindeloopen. "De minsten wolle. It kin harren neat skele hoe faak hja klune moatte."

Een gezellige aanblik bood de Slotemer Ee. Naast een stempelplaats stonden er twee koek-en-zopienten. Aan de ene kant een

tent van de plaatselijke feestcommissie en aan de andere kant een kraam van het Taveerne Bolwerk. De laatste had de in januari bestelde voorraden - toen een Elfstedentocht heel dichtbij was - uit de kelder gehaald. Omstreeks twee uur, toen bijna alle schaatsers sloten gepasseerd waren, waren beide tenten vrijwel uitverkocht. De eerste Elfmerentocht-gangers waren omstreeks elf uur in Sloten.

Test

Rayonhoofd A. Dijkstra van de IJswegencentrale liet zich bijzonder positief uit over het ijs in zijn gebied. Hij noemde de Elfmerentocht een goede test voor de Elfstedentocht. "Wy kinne it hjir wol ha", constateerde het rayonhoofd.

Tevreden was de heer J. Blok uit Bergen (Noord-Holland). "Een prima steer. Dit is toch Friesland. De Elfstedentocht haal ik niet. Maar ik heb nu in ieder geval een tocht met het woord elf erin", aldus de man uit Bergen. Het was voor de heer Blok de eerste keer, dat hij de Elfmerentocht reed.

De 58-jarige Jos Vliegen uit Nunspeet schaatsde de Elfmerentocht voor de tweede maal. In 1963 was hij ook van de partij. "Bar en boos was het toen. We schaatsen toen in een sneeuwstorm over de Oudegaaster Brekken. De ijskwaliteit was erg slecht", zo herinnerde de heer Vliegen zich. Vol lof is hij over de organisatie van de Elfmerentocht.

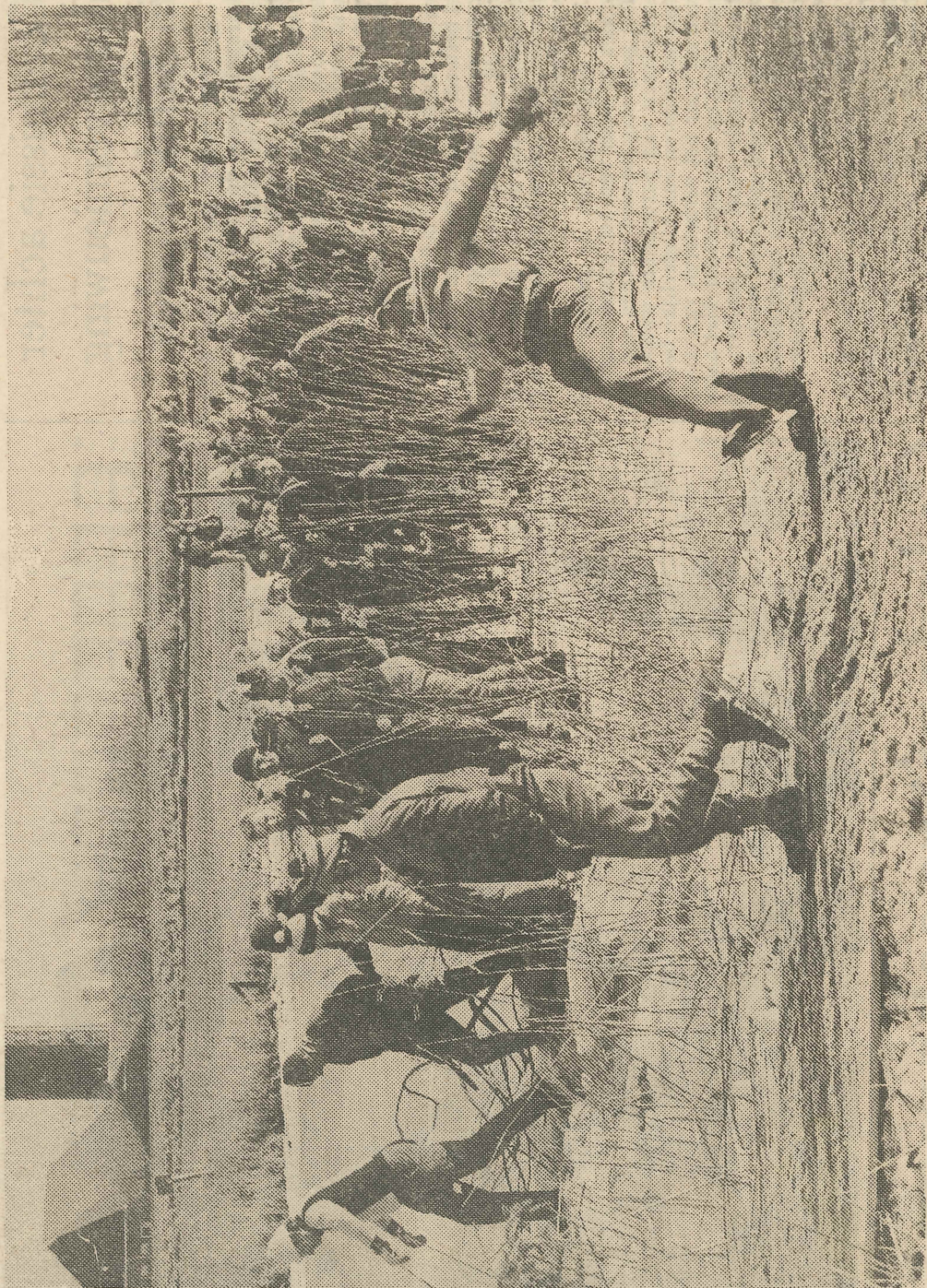
De mensen van de diverse koek-en-zopienten langs de route deden goede zaken. De IJssclub 'Foart' te Kolderwolde had een kraam

bij de Woudsprug. Er ging ongeveer tweehonderd liter chocolademelk door. "We kinne de iisbaan straks oerdekelt meitsje", zo zei een bestuurslid van de IJssclub.

Bij veel tenten kwam het water op het ijs. Zo moesten mensen van de zelschool De Fluessen, die een kraampje hadden op de Luts, drie maal verhuizen. "Het ijs is niet sterk genoeg of het slooite is te smal", zo luidde de conclusie van de heer Rijkenberg. "Straks staan we met onze spulles in Balk."

Hier en daar hoorde men schaatsers zeggen, dat er ook weer een wedstrijd langs de elf meren moet worden gehouden. Vroeger startten de wedstrijdrijders in Langweer. Maar nu het Prinses Mariëtkanaal zo lang mogelijk open wordt gehouden kan Langweer niet meer worden aangedaan. De organisatie is bereid te praten over een opnieuw invoeren van de wedstrijd. "We silte it besprekke", zei voorzitter De Vries. Bijkomend probleem is wel, dat dan ook de IJssclubs ingeschakeld moeten worden. De IJswegencentrales mogen geen wedstrijden organiseren.

De Elfmerentocht telde weinig uitvallers. Enkele deelnemers moesten de tocht staken omdat zij bij valpartijen gewond waren geraakt. Een ongelukkige val maakte ook mevrouw S. Tamminga-de Boer uit Harich. Zij botste in Workum tegen een brug. Na doktersbehandeling vervolgde mevrouw Tamminga de tocht. Een gevolg van deze botsing was wel dat de Workumer bruggen omhoog gingen voor de schaatsende meute. "Dat moet kinne, de auto's moatte no mar wachtje", zei een Workumer. "It is mar ien keer Alvearentocht."

Menigien die het op het gladde ijs staande had weten te houden, ging op de „rúchie” van de klúnplakken onderuit.

Ook Elfmerentocht straks met wedstrijd?

SNEEK - De Elfmerentocht wordt mogelijk uitgebreid met een wedstrijd. De organiserende commissie zal althans binnen afzienbare tijd serieus over de vraag gaan nadenken, zo werd gisteren na afloop van de zo succesvol verlopen toertocht bekend gemaakt. Wanneer men hiertoe inderdaad zou besluiten, is daarmee een oude traditie in ere hersteld, want de eerste zes tochten kenden ook een wedstrijd. In 1963 verviel deze, omdat door de aanwezigheid van het Prinses Margrietkanaal Langweer buiten de boot viel. De ijsclub daar was namelijk verantwoordelijk voor het organiseren van het wedstrijdgedeelte.

Voorzitter Wigle de Vries acht het echter zeker niet ondenkbaar, dat andere ijsclubs uit de Zuidwesthoek die taak in de toekomst zullen kunnen overnemen. „Ik soe it persoanlik wol moai fine as dat koe, want dêrmei soene wy ús namme as generale-fan-de-Alvestêden wer wat mear wiermeitsje kinne”, vond hij.

De Vries was in Hotel Bonnema, waar om zeven uur gisteravond de laatste deelnemers hun dito stempeltje kwamen incasseren, een zichtbaar tevreden man. „Och ja, jo sitte der altiten oeryn oft der ek ûngemakken barre sille mar lokkich is it allegearre tige goed slagge, mei moai waar en in knap stikje iis”.

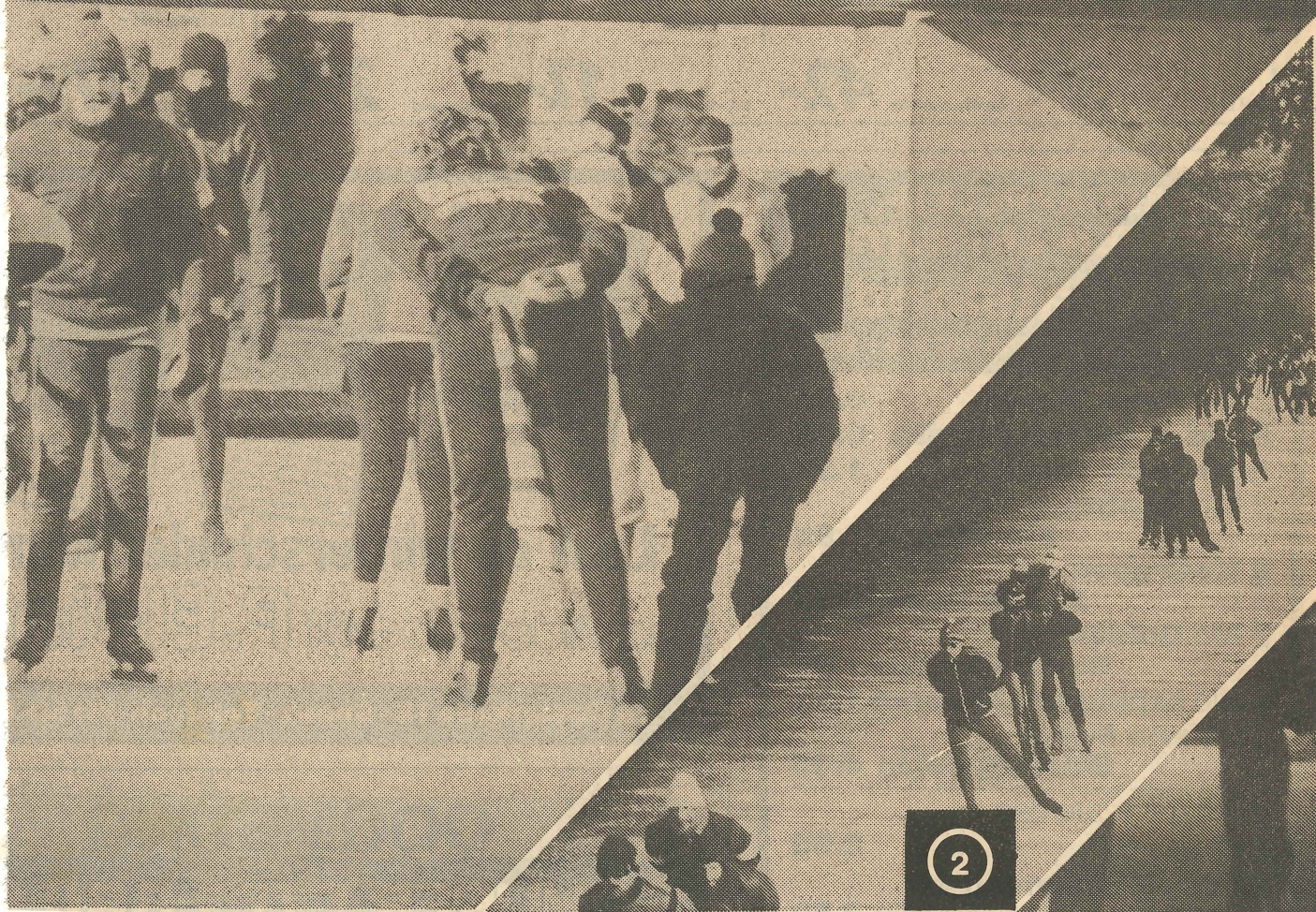
Dat laatste was IJWC-coördinator Luppo Wolthuis helemaal met hem eens, zij het dat het hem niet was ontgaan, dat er in de loop van de middag toch hier en daar maatregelen getroffen moesten worden om het ijs op bepaalde plekken niet verder te laten slijten. „Voor al bij klúnplaatsen, zoals bij bruggen en kistwerken, zag je dat het ijs nogal wat had te lijden. Tijdens de Elfstedentocht, wanneer er nog meer mensen op de schaats staan, zullen we daar extra op moeten letten”, aldus Wolthuis, die een beetje tot zijn verbazing vaststelde, dat de deelnemers aan de Elfmerentocht het klúnwerk helemaal niet zo'n probleem vonden. „Er zaten een kleine dertig klúnstukken in, maar je hoorde geen enkele wanklank. Men toonde zich zelfs heel gedisciplineerd. Kwam zeker van het mooie weer of zo...”

Tijdens de rit ontstond op het Slooter Meer onverwacht een nieuw kistwerk waardoor het water over de ijsvloer kwam te stromen. Met een megafoon moest Durk Schotanus van de IJwegencentrale de deelnemers naar een smalle oversteekplaats loodsen.

1

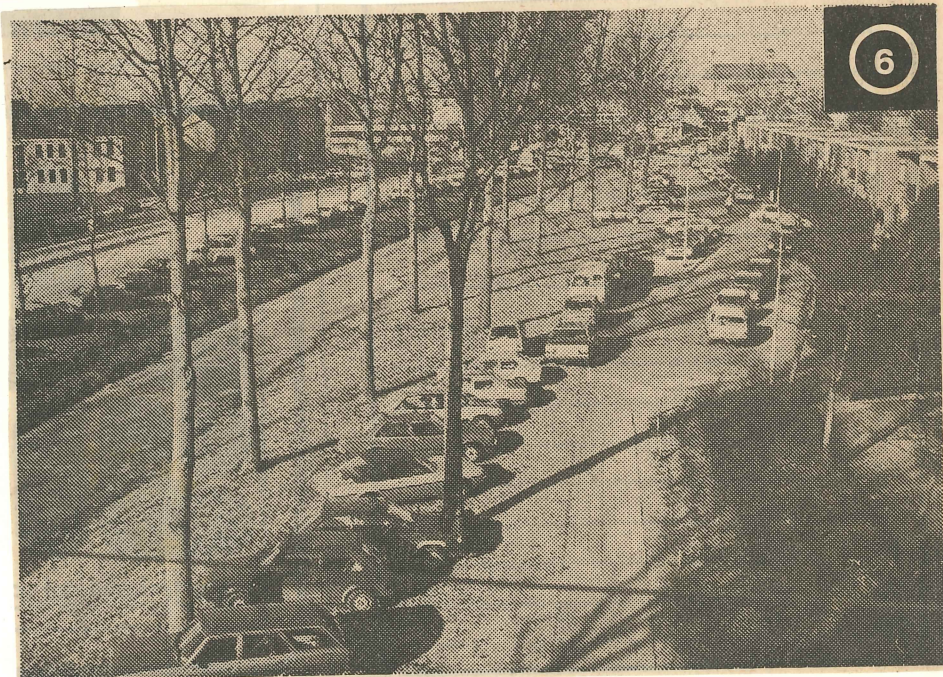

2

Even het hoofd omlaag om de brug bij Nijeziyl te nemen (1). Voor het lapje over de Luts door de Gaasterlandse bossen (2) ging het op naar de Galamadammen, waar de duizenden schaatsers een wit spoor van slijpsel op de baan achterlieten (3). Voor velen was Woudsend de eerste halte om even te zitten en een kopje „poeiermolke” te nuttigen (4). Hindeloopen, na Sneek, IJlst en Sloten de vierde van de zes steden, die de Elfmerentochtrijders maandag aandeden (5). Tot ver in de Sneker woonwijken hadden de Elfmerentochtdeelnemers hun „heilige koeien” gestald (6).

26.

Slechts 117 uitvallers op 8300 officiële Elfmerentochtrijders

„IK KIN FAN 'E MIDDEI NOCH WOL SA'N EINDSJE RIDE JE”

SNEEK - Hoewel men maandagmorgen tussen acht en kwart voor elf zo'n 8.300 startkaarten aan de man en vrouw bracht, menen de organisatoren van de Elfmerentocht, dat het er zeker meer als 10.000 schaatslustigen zijn geweest, die de 105 kilometer lange route hebben gereden. De organisatie leidt dat af uit ervaringen van vrijwilligers langs de route, maar konden desondanks om zeven uur 's avonds zeer tevreden de balans opmaken. De 6.700 niet gebruikte startkaarten (waarvan er 5.000 zelfs nog op het allerlaatste moment door de drukker werden afgeleverd) vormden weliswaar een stapel van enige importantie, belangrijker was dat er geen wanklank was gevallen, of het moest van de in totaal 117 uitvallers zijn geweest.

De werkelijk schitterende weersomstandigheden hebben er bijna zeker toe bijgedragen dat de deelnemers zich niet klagend uitlieten over de bijna dertig klúnplaatsen, die IJWC-koördinator Luppó Wolthuis en zijn trawanten in petto hadden. „Men toonde zich zeer gedisciplineerd”, meende de Grinslanner, die wel moest toegeven dat het aantal keren, dat de deelnemers van het ijs moesten, in de loop van de dag toenam.

„Eerst bij de Waterpoort bleek al dat te grote concentraties mensen water op het ijs bracht. Sneu voor die jongens van Friso, die zondagavond nog druk in de weer zijn geweest om een klúnbrug te bouwen. Nu moesten vele deelnemers per schaats de Lemmerweg oversteken”, memoreerde Wolthuis, waarop Dicky van der Werf

„Mar der binne ok nog dúzenden skaatsers onder de bruggen deur weest”.

Fryslân-promotion

„Dit wie in knap stikje Fryslân-promotion”, meende voorzitter Wigle de Vries. „Jo moatte earlik wêze, jo sitte der altiten in bytsje oeryn oft der ek ûngemakken barre sille, mar lokkich is it allegearre tige goed slagge, mei moai waar en in knap stikje iis.

De man fan'e radio hat it al sein: de ienige klacht, dy't wy heard ha, wie fan de EHBO, dy sawat neat te dwaan hân hat”.

Dat het er over het algemeen gemoedelijk aan toe was gegaan, mag ook blijken aan de inschikkelijkheid van de heren en dames,

die de startkaarten uitdeelden. Officieel was aangekondigd, dat men tot tien uur kon starten, maar omdat men nog telefoontjes had gekregen van mensen buiten de provincie, die nauwelijks op hun werk aangekomen al spijt hadden gekregen niet naar Sneek te zijn afgereisd, hield men de inschrijving tot tegen elven open. Controleur Germ Geertsma wilde niet flauw zijn, toen zich om elf minuten over twaalf nog een drietal heren uit Maartensdijk kwam melden. „Jum kenne wel 'n bitsje ride, hoop ik”, zei hij, waarop het drietal bevestigend antwoordde. „Nou vooruit dan, mar jum binne dan echt de laatsten, want no kappe we d'r met”. Ook het sluitingstijdstip van zes uur werd niet strikt gehanteerd. Tegen zevenen konden de laatsten het slotstempel en hun medaille halen.

De eersten

Juist toen het drietal uit Maartensdijk de eerste streken in het ijs van de Sneker stadsgrachten had gezet, kwamen Ernst Veenstra uit Heeg, Dick Jellema uit Grouwen en de Jouser skútsjeskipper Anne Tjerkstra zich als eersten al weer melden. Om vijf over acht gestart, Tjerkstra zelfs nog tien minuten later, hadden de drie elkaar onderweg al snel gevonden en reed men voor de meute uit. Het was nog maar net twaalf uur geweest toen het drietal, alsof het het doen van een plas had betroffen, zich niet zichtbaar vermoeid rond het biljart van Hotel Ozinga aan de Lemmerweg schaarde.

„Ik kin fan'e middei noch wol sa'n eindsje ride”, grapte Veenstra, die de gedane in-

spanningen nog het meest waren aan te zien. Met een bakje koffie op de schoot en met een deel van het bestelde broodje kaas in de mond was hij vol lof over de organisatie. „It wie ûnderweis kreas fersoarge. Op klúnplakken wie it allegearre kreas oanjûn en do kinst dan wol kleie oer de folle plakken, wêr't klúnd wurde moat, mar in tocht sûnder klúnen bestiet net”. Ook de kwaliteit van het ijs was hem, vooral na het met dooi gekenmerkte weekend, alles meegevallen. „It iis wie hurd en allinich op it Hegermar sieten der wat minne stikken en wekken yn. Mar dêr kinst wol omhinne. Tsjin in brêge fleanst dochs ek net mei de holle oan wol”, meende hij.

Later op de middag lopen we Veenstra, maar dan in burgerkloffie opnieuw tegen het lijf op de brug in Nijeziyl. „It iis hâldt him bêst. Ik kin mar net begripe wêrom hja yn Ljouwert no woansdei net de Alvestêdentocht feride lit. Myn freon Jan Roelof Kruithof is op dit stuit by my op besite en tinkt der krekt sa oer. Juster hat hy de Súdwesthoeke ferkend en hjoed is hy yn't noarden fan'e provinsje west. It liket him allegearre bêst genôch ta. Ik bin benijd wat hja dizze jûn yn Ljouwert beslúten geane. Tongersdei is de lêste kâns”, aldus Veenstra, die zich vervolgens op weg naar Sneek begeeft. „want ik mei graach ride, mar der krekt sa graach nei sjen”. Vier uur later weet heel Nederland dat Sipskema c.s. precies hetzelfde dachten als Ernst Veenstra en Jan Roelof Kruithof en zoveel andere deelnemers aan en toeschouwers van deze Erfmerentocht.

Op het moment dat Veenstra zich naar Sneek begeeft hebben de meeste deelnemers de gezelligheid tussen Hindeloopen, Workum en Bolsward al geproefd en de ruggen al gekromd op het laatste stuk, met de straffe noordoostenwind vol in het gezicht. Het is dan ook tussen drie en vier uur dat de eindstempelposten in de nabijheid van De Kolk en de Sneker Waterpoort de grootste drukte te verwerken kregen. Ook nadien bleef het nog lange tijd druk in Sneek, want het zonnetje had het kwik tot net onder het nulpunt opgezweept en in de kâfé's werd op de goede afloop menig pilsner geklonken en gedronken. Wat is „t riden” dan toch mooi.

Elfmerentocht niet alleen toertocht meer?

„Mei wedstriid soene wy ús namme wer wat mear wiermeitsje kinne”

SNEEK - Zoals bekend is de Elfmerentocht een toertocht, hoewel de snelle jongens, soms tot ergernis van de heuse toerrijders, toch proberen de route zo snel mogelijk af te leggen. Ook daarom gingen er maandagmiddag weer geluiden op om een oude traditie van toertocht en wedstriid naast elkaar te herstellen. „Op de kommende gearkomst is 't in besprekpunt, mar beslist net mear”, zo antwoordde voorzitter Wigle de Vries desgevraagd. „In wedstriid stelt oare easken oan de organisaasje. Sa moat der in oere ferskil wêze tusken wedstriid- en tochtriders en meie wy it net organisearje. Dêrfoar moatte jo by de KNSB oansletten wêze en dat binne wy net”, legt De Vries uit. Men zou dus op zoek moeten naar een geïnteresseerde ijsclub in de omgeving. Immers, tijdens de eerste zeven Elfmerentochten berustte de organisatie van de wedstrijdtocht bij de ijsclub in Langweer. Die plaats kan vanwege het drukbevaren Prinses Margrietkanaal niet meer worden aangedaan en vandaar dat men het tijdens de verkorte versie van 1982 en tijdens de negende tocht op maandag „slechts” bij de toertocht hield. „By in wedstriid giet it ek lang net sa gemoedlik ta as by sa'n tocht als hjoed”, weet De Vries, die het persoonlijk echter desondanks toch wel mooi zou vinden als er nog eens van een wedstrijd in combinatie met toertocht sprake zal zijn. „Dan soene wy ús namme as generale fan de Alvestêdentocht noch wer mear wiermeitsje kinne”.

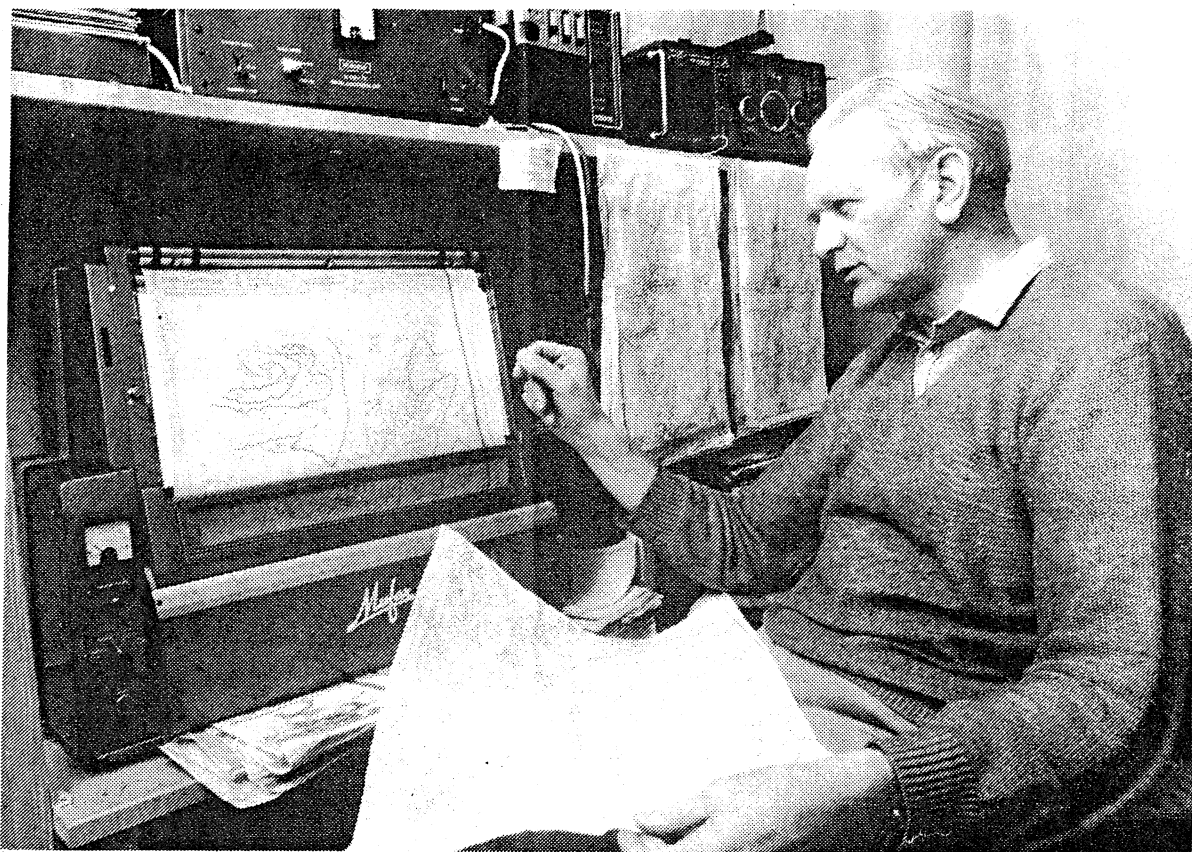
Sn. Nieuwsblad 20/2-'85

Over twee Sneker jongetjes die in 1941 de Elfmerentocht reden

SNEEK - Van de heer H. D. Jansma uit Makkum ontvingen wij een knipsel uit De Courant-Het Nieuws van de Dag van woensdag 15 januari 1941. Het bevatte een foto met daarop afgebeeld Douwe Arema en Douwe Cnossen, twee Sneker knapen van respectievelijk tien en elf jaar. Hun beider gezichten zaten onder de stempels. Waarom dat zo was maakt bijgaand gedicht duidelijk.

Douwe en Douwe zijn twee Friesche knapen;	De contrôle-posten gaven
Douwe is elf jaar en Douwe is tien,	Hun de stempels op hun wang.
Douwe had samen met Douwe de drukte	Op hun kin en op hun voorhoofd
Van den Frieschen Elf-merentocht-wed-	Zijn z'aan 't stempelen gegaan,
striid gezien.	En de beide schaatsenhelden
Drommels! dacht Douwe; en drommels!	Kwamen aan het eindpunt aan.
dacht Douwe,	Zonder geld en zonder start-kaart,
Drommels! zei Douwe: zeg, Douwe, 'k doe	Maar mêt honger en mêt dorst
mée!	Dank zij stijven Frieschen koppen
Douwe zei: Douwe, dat vind ik een pracht-	Het insigne op de borst
plan,	Dát is Sport, „lef” en volharding.
Douwe, dat vind ik een reuzen-idee.	Ondernemingsgeest en moed!
Zonder geld en zonder eten	't Bloed kruipt altijd waar 't niet gáan kan,
Zijn ze „aan den slag” gegaan;	En speciaal het Friesche bloed.
Zonder officiële start-kaart,	Er is nu een wereld-wonder
Want zoo'n ding zat er niet aan.	In het Friesche stadje Sneek:
En zoo reden ze te zamen	'n Tweetal Moeders, dat met vreugde
Tachtig kilometer lang.	Naar twee vuile snuitjes keek..

Clinge Doorenbos.

Hans de Jong en zijn weerkaarten.

Weerman Hans de Jong had toch weer gelijk. .

GORREDIJK – Zonder enige twijfel is de 63-jarige weerman Hans de Jong de bekendste inwoner van Gorredijk. Beroepsmeteoroloog vanaf 1960, bouwde hij vooral in het noorden van Nederland met regionale weerberichten een uitstekende reputatie op. Een reputatie die echter een geduchte knauw kreeg toen de Elfstedentocht in de vorige vorstperiode niet doorging. In radioberichten noemde De Jong de kans op het doorgaan van het evenement 97%...

De toenmalige vergissing zat hem in het onderschatten van de slechte ijstoestand en in het niet tot onze streken doordringen van het Groenlandse hogedrukgebied, waar zoveel van verwacht werd.

Verrassing

Ook nu de tocht wel echt doorgaat is de gang van zaken niet helemaal naar De Jong zijn zin. Nadat zondag tussen de middag het Elfstedenbestuur de tocht snel en tegen zijn adviezen in afgelaste, kwam het bestuur bij het verrassende besluit van maandagavond ineens met kapitein-meteo-

rologe Marijke Waalkens van de vliegbasis Leeuwarden op de propen. En dat steekt.

De Jong was er zaterdag van overtuigd dat er drie nachten met vorst tussen -9 en -15graden Celsius aankwamen, volgens zijn zeggen genoeg om de tocht op woensdag te laten doorgaan. Waalkens van de vliegbasis Leeuwarden voorspelde echter 'slechts' lichte vorst, wat in combinatie met de ijsrapporten van ir. H. Kroes en de zaterdagse dooi de aanleiding vormde tot een voorlopig uitstel.

Later op de dag werd De Jong op zijn beurt weer benaderd door L. Wolthuis van het Elfmerencomité, dat in dubio stond na de afgelasting van de Elfstedentocht. "Toen is op basis van mijn cijfers de Elfmerentocht doorgestaan", aldus De Jong. En na die grandioos geslaagde Elfmerentocht kon het Elfstedenbestuur weinig anders meer dan de zaak door laten gaan. De tijd leerde eens te meer dat de Gorredijkster weerman het bij het rechte eind had.

De Jong, tegenwoordig weer-kunding medewerker van een breed scala van kranten en radio-programma's, heeft trouwens toch al de reputatie dicht bij het weer te zitten dan het KNMI, zeker

waar het voorspellingen op de langere termijn betreft. "Het KNMI werkt met de Engelse computervoorspellingen en die zitten minder dicht bij ons weer dan de Duitse", verhaalt de ervaren weerman.

Pelleboer

Wie denkt dat De Jong en Pelleboer grote concurrenten zijn heeft het mis. De beide bekende noordelijke weermannen kennen elkaar al vanaf de tijd toen ze nog amateur waren in de jaren vijftig. Bij onweer waarschuwden de mannen elkaar door de telefoon twee keer te laten overgaan. "Een goedkoper signaal bestaat er niet", lacht De Jong. De verhouding met het KNMI wordt overigens ook beter. De directie heeft zijn medewerkers enige tijd terug verboden denigrerende opmerkingen te maken over de andere weermannen.

Voor vandaag voorzag De Jong slechts lichte dooi met een maximum middagtemperatuur van +3graden. Er zal geen sprake zijn van een 'depressieve' dooi daar de noordelijke helft van ons land goed beschermd wordt door een hogedruk. Deze zorgt voor rust en dat betekent verder dat er geen harde wind waait. Er is een goede kans dat de wedstrijdrijders niet eens met dooi te maken krijgen, de toertochtrijders kunnen een aantal moeilijke en natte kilometers krijgen tussen Bolsward en Franeker. Gisteren dooide het overigens – tegen de verwachting in – in het geheel niet.

Winter van 1985 op toptien strenge winters deze eeuw

30

(Door Hans de Jong)

GORREDIJK – De afgelopen winter is – en wie had dat in december kunnen denken – streng geworden. Zoals uit het vorstgetal blijkt, dat is ontwikkeld door F. IJnsen te Stiens die werkzaam is bij de Provinciale Waterstaat te Leeuwarden, staat het seizoen op de negende plaats van de strenge winters in deze eeuw.

Hier een opgave van de strengste winters van de laatste honderd jaar op basis van het vorstgetal en uitgaande van temperatuurmetingen te De Bilt.

1. winter 1963, vorstgetal 83.2;
2. winter 1947, vorstgetal 78.7;
3. winter 1942, vorstgetal 76.9;
4. winter 1940, vorstgetal 71.9;
5. winter 1891, vorstgetal 70.8;
6. winter 1929, vorstgetal 60.6;
7. winter 1979, vorstgetal 52.8;
8. winter 1956, vorstgetal 50.9;
9. winter 1895, vorstgetal 50.1;
10. winter 1917, vorstgetal 46.6;
11. winter 1985 (voorlopig), vorstgetal 44.8;
12. winter 1941, vorstgetal 44.6;

De grens tussen koude en strenge winters is 44/44.1. Dit wijkt af van wat er vermeld staat in het Teleac-cursusboek 'Wij en het weer' (grens bij 49).

Hoe komt IJnsen aan zijn vorstgetal? Hij ontwierp zijn methode aan de hand van de aantallen vorstdagen (minimum-temperatuur onder nul), ijsdagen (het hele etmaal vorst) en zeer koude dagen (minimum-temperatuur beneden nul). Met een bepaalde formule krijgt een winter geheel zonder vorst een nul en de strengst mogelijke winter de waarde honderd.

Twee koudegolven

Zowel in januari als in februari kwam een koudegolf voor. De eerste werd noch door het KNMI, noch door uw weerman voorzien: hij kwam als het ware zo uit de lucht vallen. De februarikou werd door het KNMI niet voorzien (op

basis van computerkaarten van het Eurocentrum in Reading), maar wel in Gorredijk (op basis van kaarten van de Duitse weerdienst in Offenbach).

De eerste keer kwam er geen Elfstedentocht tot stand: het sneeuwijs gaf daartoe geen enkele kans, vooral toen de dooi inzette. De tweede maal lukte het kantie boord. Het feit dat er in het Noorden in februari geen sneeuw viel, was van het grootste belang voor het doorgaan van de tocht. De ijskwaliteit was stukken beter en zelfs zo goed, dat het ijs – ook met water er op – nog hard bleef.

Nog even terug naar die – weerkundig gezien – gedenkwaardige zondag voor de Elfstedentocht. Nadat in de vroege ochtend de noordwestenwind (zwak) na het ten dele onvoorziene dooi-intermezzo naar het noordoosten was geuimd, stond vast dat het met de (ook weer op de computerkaarten uit Offenbach duidelijk geprojecteerde) Skandinavische kou-inval, niet meer mis kon lopen. Ik kon dan ook op die zondagmorgen met volle overtuiging drie dagen met strenge vorst aan de Elfstedencommissie doorgeven. Anders gezegd: in Gorredijk werd voor maandag en dinsdag respectievelijk -10 en -12 graden voorzien, terwijl de winter ook woensdag nog niet over zou zijn.

De Elfstedentocht werd desalniettemin niet voor de op dat moment meest voor de hand liggende datum, woensdag 20 februari, aangekondigd maar afgeblazen. Dit wellicht op grond van andere temperatuurschattingen in combinatie met ijstechnische gegevens.

Deze beslissing, ondanks de (door mij) verwachte strenge vorstdagen, bracht me ertoe te geloven, dat de Elfstedentocht er niet meer zou komen dit jaar en ik liet me dan ook tegenover een verslaggever van een ochtendblad in die zin uit.

Het was een kwestie van nu of nooit. In dit geval nooit, dacht ik toen. Minima van bijvoorbeeld 14 tot 18 graden waren niet leverbaar

en de Elfstedencommissie had vooraf herhaaldelijk verklaard minstens vier nachten met strenge vorst nodig te hebben en dus...

Elfmerentocht

Maar er gebeurde meer. De organisatoren van de Elfmerentocht bleken hogelijk verbaasd te zijn dat de heren in Leeuwarden de tocht niet meer zagen zitten. Zij zagen, voor wat de Elfmerentocht betreft, ijstechnisch geen enkel probleem meer. Ik vernam dat zondag door middel van een telefoontje tussen vijf en zes uur met de vraag: wat moeten wij doen? Kunnen we wat het weer betreft dan misschien niet rijden? Ik heb toen door de telefoon de term gebruikt: 'Go'. Op de maandag daarop werd de tocht met succes verreden.

Op diezelfde maandag ging 'Leeuwarden' met eigen ogen waarnemen, hoe het op de Friese meren toeging en ziedaar...diezelfde avond werd de grote tocht aangekondigd. Plotseling deden blijkbaar ook de weerkaarten van de meteodienst van de vliegbasis Leeuwarden 'ijzersterke vooruitzichten' verwachten. Maar er was – weerkundig gezien – wel een dag verspeeld. Want woensdag had qua wintersfeer (het dooiende niet) de dag der dagen moeten zijn.

Gelukkig is het op de dooidag, donderdag, nog een groots volksfeestijn geworden.

Het zondag noemen van de dag 'woensdag' (ook door Pelleboer en KNMI-weerman Harry Otten als de meest geschikte beschouwd) is mij niet in dank afgenomen. Toch kwam er in mijn brievenbus een dankbetuiging binnen. Maar die kwam uit Sneek. 'Hartelijk dank voor uw medewerking namens de Elfmerencommissie, groetend, Lupo Wolthuis'. Van de zijde van het Elfstedenbestuur werd me vriendelijk te verstaan gegeven mij voortaan toch vooral bezig te houden met de voorlichting aan het publiek. Duidelijke taal!

SNEEKER NIEUWSBLAD. 21/2-'85

Improvisatievermogen van Friesland enorm!

Vandaag Elfstedentocht dankzij welslagen van de Elfmerentocht

Dat vandaag de Elfstedentocht gereden kan worden is voor een belangrijk deel te danken aan het feit dat het bestuur van de IJswegencentrale Sneek, Wymbritseradeel en IJlst zondag het kloeke besluit nam de Elfmerentocht maandag te houden. De uitermate positieve bevindingen die die dag zijn opgedaan door ondermeer ijsmeester Henk Kroes van het Elfstedenbestuur hebben de doorslag gegeven tot het toch wel verrassende besluit dat maandagavond viel.

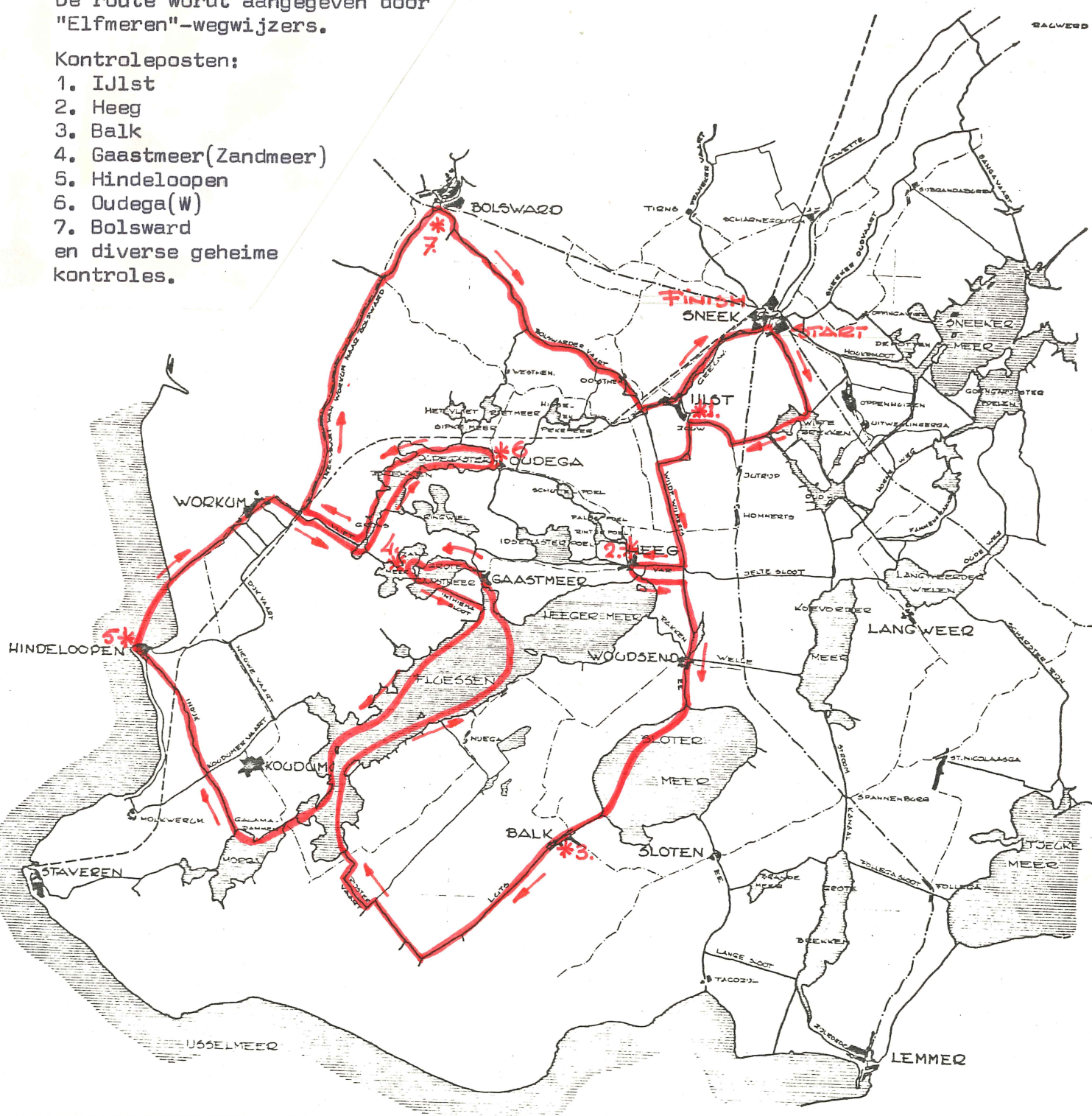
ROUTEKAART 9^e ELFMERENTOCHT

26 JANUARI 1985 (TOERTOCHT)

Start te Sneek vanuit
De route wordt aangegeven door
"Elfmeren"-wegwijzers.

Kontroleposten:

1. IJlst
 2. Heeg
 3. Balk
 4. Gaastmeer(Zandmeer)
 5. Hindeloopen
 6. Oudega(W)
 7. Bolsward
- en diverse geheime
kontroles.

Route:

Sneek(start), Woudvaart, Witte en Zwarte Brekken, Jutrijper vaart, IJlst(1), Weinsloot, Wijde Wijmerts, Heeger Var, Heeg(2), Heegermeer, Johan Frisokanaal, Nauwe Wijmerts, Woudsend, Ee, Slotermeer, Balk(3), De Luts, Spookhoekstervaart, Rijstervaart, Fluessen, Gaastmeer, Grote Gaastmeer, Zandmeer(4), Inthiemasloot, Fluessen, Galamadammen, Morra, Jan Broerskanaal, Indijk, Hindeloopen(5), IJsselmeer, Workum, Lange Vliet, Vlakke Brekken, Oudegaster Brekken, Oudega W.(6), Lange Vliet, Workumer Trekvaart, Bolsward(7), Bolswarder vaart, Oosthem, Oosthemmermeer, Nijeziyl, Wijddraai, IJlst, Geeuw, Sneek(finish).
Totale lengte van de tocht: 115 km.

N.B.: Tochtcontroleurs zijn herkenbaar aan witte armband met i.j.w.c.-insigne.

E.H.B.O.-posten zijn aanwezig bij alle controleposten.

Het telefoonnr. van de Centrale Post (Sneek) is 05150 -